

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

TİYATRO OYUNLARI DİZİSİ

**peter
weiss**

MARA

〈MARAT〉

Çeviren:

**Seniha
Bedri
Göknil**

*Marat
Maratın
Maratın
Maratın
Maratın
Maratın*

Maratın

Maratın

Maratın

Maratın

INKILÂP VE AKA KİTABEVLERİ

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

PETER WEISS

M A R A

«Marat»

Piyes 2 Perde - 33 Tablo

Çeviren:

Seniha Bedri GÖKNİL

İNKILÂP ve AKA
KİTABEVLERİ Koll. Şti.
İstanbul, Ankara Caddesi No. 95

TAN GAZETESİ VE MATBAASI
İşletmecisi: Hikmet Gazetecilik Limited Şirketi
İ S T A N B U L — 1 9 6 8

Fransız İhtilâli'nin ünlü kişilerinden Jean Paul Marat'ın takip edilmesi ve öldürülmesini gösteren üç perdelik bu **dram**, Peter Weis tarafından yazılmış ve S. B. Göknil tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Bu oyun ilk defa Charenton Şifa Yurdu tiyatrosu grubu tarafından, Hans Martin Majewski'nin müziği refakatiyle De Sade idaresinde sahneye konulmuştur.

K İ Ş İ L E R :

- Marki de Sade:** 68, yaşında, Gayet şişman. Saçları kırışmıştır, yüzü çizgisizdir. Hareketlerinde güçlük çeker gibidir. Zaman zaman, astımlı gibi zor nefes alır. Elbisesi eski, fakat kibardır: Dize kadar fiyonglu beyaz pantolon ve uzun kollu, korsajlı beyaz bir gömlek giyer. Gömleğinin kol uçları dantellidir. Ayakkabıları da beyaz ve tokalıdır.
- Jean Paul Marat:** 49, yaşında. Deri hastalığından muztariptir. Beyaz bir örtüye bürünmüştür. Alnında beyaz bir sargı vardır.
- Simonne Evrard:** Marat'nın hayat arkadaşıdır. Yaşı belli değildir. Bu rolde olan kadın, önlüklü bir esvap giymiştir. Kıyafeti, bulunduğu müessesenin kıyafetidir. Başında bir bone vardır. Hâli, tavrı ve hareketleri zorlama ve yapmacıktır. Boş kaldığı zaman elinde bir bez sıkar. Marat'nın başındaki sargıyı değiştirmek için her fırsattan faydalanır.
- Charlotte Corday:** 24, yaşında. Kıyafeti Direktuar (*Directoire*) zamanının kıyafetidir. Göğsü açık bir bluz giymiştir, üzerine ince, beyaz bir eşarp almıştır. Saçları uzun ve kızıla çalar kestane rengindedir, boynunun sağ tarafından aşağı dökülür. Ayağında uzun topuklu penbe ayakkabıları vardır ve her gelişinde başına, parlak, süslü bir şapka giyer. Başını taraan, esvaplarını düzelten, daima kendisini koruyan, iki hemşire'nin himayesindedir. Hareketleri, bir uyur - gezer'in hareketleri gibidir.
- Duperret** "Jironden"lerden bir temsilci. Bu rolü yapan kimse, yurdun gömleği üzerine, kısa ve dar ceket ve "incroyable"ların dar ve parlak pantolonunu giymiştir. Şifa yurdunun "Erotoman" hastası olarak bulunmaktadır. Her fırsatta rolünden lehine olarak faydalanır Corday'in hayrını rolündedir.
- Jaques Roux** Zamanının rahibi Radikal Sosyalist. Yurdun beyaz gömleği üzerine bir papas latası giymiştir. Gömleğin kolları önden, elleri üzerine sıkıca bağlıdır. Yalnız bu deli gömleği içinde hareket edebilir.

Dört Şarkıcı

Kokol: Bas.

Polpoch: Bariton.

Cucurucu: Tenor.

Rossignol: Soprano,

Yarı halk tipi, yarı soytarı. Sırtlarındaki Şifa yurdu kıyafetine, bir takım kaba süsler ilâve etmişlerdir. Başlarında İhtilâl kasketi vardır. Rossignol üç renkli kurdeleleriyle ve sarkan kılıcıyla "Marianne"yi temsil eder. Dördünün de sesi vardır ve pandomima oynarlar.

Hastalar

Figüran olarak, pandomima ve koro'dadırlar. Yaptıkları role göre, ya Şifa yurdu kıyafetinde veya kuvvetli jestlerle günlük kıyafettedirler. Oyun için lüzumlu olmayanlar günlük hareketlerini yaparlar. Onların mevcudiyetleri sahnenin dip tarafının havasını belirtmektedir. Bu nevi hastalarda mâlum olan hareketleri yaparlar. Halka halinde dönerler, sıçrarlar, alçak sesle kendikendilerine bir şeyler mırıldanırlar. İlerler, haykırırlar ve saire.

Münadi

(Yurdun kıyafeti üstüne bir soytarı ceketi giymiştir. İki uclu kasketi küçük çingiraklarla ve pullarla süslenmiştir. Üzerine, gerektiği zaman gürültü yapabilmek için türlü aletler asmıştır. Elinde bayraklarla bezenmiş bir işaret değneği tutmaktadır.

Beş çalgıcı

Yurdda oturan kişiler. Beyazlar giyinmişlerdir. Harmonium, flüt, trompet ve davul çalarlar.

Gardiyanlar, hastabakıcılar

Açık gri üniforma giymişlerdir, önlerinde uzun beyaz önlük vardır. Kasap tesiri yaparlar. Önlüklerinin cebinde bir torba saklar.

Hemşireler

Onların da kıyafeti açık gri'dir, uzun beyaz önlükleri, kolalı yakaları ve beyaz geniş boneleri ve tesbih (Rosaire) leri vardır. Hemşire rolünü çok kuvvetli erkekler yapmaktadır.

Coulmier

Yurdun müdürü. Açık gri renkte sık bir elbise giymiştir. Sırtında perlerini, ve silindir şapkası vardır. Kelebek gözlüklüdür, baston taşır. Napoleon'vari pozlar almaktan hoşlanır.

Coulmier'nin karısı ve kızı

Hepsi birden uçuk leylâk ve açık gri'den bir grup teşkil ederler, Parlak gülüş ve mücevherlerles üslenmişlerdir.

Sahnenin arkasında, Şifa yurdunun çanları çalınır. Geçit resmi.

1 — HAREKET.

Sahne: Şifa yurdunun banyo salonu. Banyo salonu için gereken eşyalar. Seyirciler, Hemşireler ve hastabakıcılar için sıralar konmuştur. Solda, önde, Marat'ın banyosu ve yanına konulmuş bir yazı sehпасı. Solda Sade'nin sandalyası. Sahnenin sağ tarafındaki tribün, Coulmier ve ailesine ayrılmıştır. Müzisyenlerin yeri, sahnenin görünür bir yerindedir. Oyun için her şey hazırlanmıştır ve bu oyunda rol alanların hepsi sahneye gelirler.

Orkestra onlara refakat eder.

2 — PROLOG.

Coulmier

Charenton Şifa yurdunun müdürü olarak size, bu toplantıya hoş geldiniz, derim. Sizlerin hoşça vakit geçirmeniz, hastalarımızın da, ruhlarını ferahlatıcı bir oyun görmeleri için, şimdi seyredeceğiniz bu dramı tasarlayan ve bir deneme olarak bizlere sunan, yurdumuzun misafiri, Mösyö de Sade'a da teşekkürü borç bilirim. Sizlerden ricamız, bu oyunu dikkatle seyretmeniz ve kusurlarımızı bağışlamanız olacak, çünkü rol alan hastaların hepsi de ellerinden geldiği kadar iyi oynamaya çalışıyorlar. Birazcık sahne tecrübelerini bu sığınakta kazandılar. Modern ve aydın insanlar olarak, bugün artık bu Şifahanede bulunan hastaları, baskı ile veya ihtiyaçlarından mahrum ederek değil, bilakis onları, bilgi ve sanat yolunda teşvik ederek eğitmek ve böylece bir kere imânetmiş olduğumuz insan haklarının esaslarının değişmezliğini teyit etmek istiyoruz.

Oyunumuz, Mösyö Alphonse de Sade'in idaresinde, banyo salonumuzda oynanıyor. Banyo salonumuzdaki teknik tesisler oyunumuza engel olmuyor, aksine; Mösyö De Sad'ın dramında geçen sahneleri canlandırmıya yarıyor. Bu oyunla size, Jean Paul Marat'ın son dakikalarını göstermek istiyoruz. Bilindiği gibi, bu olay, Marat'ın banyoda olduğu ve Charlotte Corday'in onu gözlediği bir sırada olmuştur.

3 — OYNAYANLARIN YERLERİNİ ALMALARI.

Haberci değneğile orkestraya işaret verir, orkestra tantanalı bir hava çalar. Coulmier ailesiyle birlikte soldaki tribüne gider. Sade, sahnedeki yerine çıkar. Marat'ı banyoya oturturlar. Simonne Evrard, başına bir

sargı sarar, omuzlarına bir örtü örter. Hemşireler, Corday'ın esvabına düzeltirler. Toplanmış olan grup kahramanca bir tablo için poz alır. Orkestra susar.

4 — TANITMA.

Haberci

(Haberci üç defa değneğiyle yere vurur.)

Şimdi banyonun içine oturtulan adam Marat'dır.

(Değneğiyle, Marat'yı gösterir.)

Elli yaşındadır. Başında bir sargı vardır.

(Marat'nın başını gösterir.)

Cildi sarı ve kaşıntı içindedir...

(Boynunu gösterir.)

Şeklini değiştirmiştir. Bu sebeble... İçinde oturduğu soğuk su... Onun kızıştıran ateşi...

(Banyoyu gösterir.)

Hafifletiyor.

(Marat kalemi eline alır ve yazmağa başlar.)

Bu rol için, su tedavisinden başarılı bir şifa gören bir hastamızı seçtik. Onun yanında duran ve üzerine eğilmiş bulunan kadın...

(Simonne'u gösterir. Simonne yapmacıklı hareketlerle, Marat'ın başındaki sargıyı değiştirir.)

Ona dokunabiliyor ve teması Marat'yı irkitmiyor. Bu kadın Charlotte Corday değil, Simonne Evrard'dır.

Marat hayatında Simonne ile evli idi, ama nikâhları kilise çanlarının patırdısı içinde kıyılmadı.

(Çan sesleri.)

Birbirlerine gök kubbe altında sadakat yemini ettiler.

Şu gördüğünüz, hikâyemizin Charlotte Corday'ıdır.

(Corday'ı gösterir, Corday, kıyafetine çeki düzen vermekte ve jilesini düzeltmektedir.)

Caen şehrinden geliyor ve memleketinin asillerindendir. Güzel giyinmiştir, ayaklarında modaya uygun ayakkabıları vardır.

(Corday'ın ayakkabılarını gösterir.)

Şu sırada eşarpını bağlamaktadır.

(Eşarpını gösterir.)

Bizim ve tarihçilerin fikirlerine göre göz alıcı bir şahsiyettir.

(Corday doğrulur.)

Bu rolü oynayan hastamız, bu şifa yurdunda daima uyku halindedir. Onun için burada bulunuyor.

(Corday, gözleri kapalı başı öne düşer.)

Bütün ümidimiz...

(*Corday'a dönerek*)

rolünü aklında tutabilmesidir.

ipek pantolonlu ve pudralanmış perukalı kişi de, oyunumuzda rol alan Mösyö Duppert'dir. Nereye gitse, ihtilâlin kargaşalığı içine kibar bir hava estirir. "Girondin"lerdendir. Tabii, Marat'ın kara listesinde bulunuyor, Ama, ona karşılık daima neş'eli bir havası ve herkesin iyiliğini isteyen bir gönlü vardır.

(*Duperret, kaçamak olarak Corday'ı okşar, haberci, aklını başına toplaması için değneği eline vrur. Bir hemşire, Duperret'i geri çeker.*)

Politik radikalite yüzünden buraya hapsedilmiştir.

(*Roux'yu gösterir. Roux başını dayadığı dirseğini indirir ve yüzünü kaldırır.*)

Şurada, dipte gördüğünüz rahip; Jacques Roux, rolündedir. Bu sebeple, o'da Marat'ın önyak olduğu ihtilâl listesindedir. Ne yazık ki sansür bu ovundaki konuşmalardan çoğunu kesmiştir. Çünkü zamanımızın idarecilerine göre, söylediği sözlerde ileri gitmiştir.

(*Roux, ağzını açar ve dirseğini süratla yana çevirir. Coulmier, işaret parmağıyla onu tehdit eder.*) Sayın seyircilerimiz...

(*Seyircileri gösterir.*) Bu duvarlar arasında gördüğünüz topluluk her sınıftan, karışık bir gruptur.

(*Oyuncuları gösterir.*) Meselâ, şurada duran şu dört kişiye bakın. (*Dört şarkıcıyı gösterir.*) Onları burada şifaya kavuşturuyoruz. Muhitleri sokak ve meyhane değil artık, bu mükemmel oyuncular... (*Tek tek gösterir.*)

Cucurucu, Polpoch, Kokol ve evvelce satılık bülbül Rossignoldür...

(*Adı geçen her çalgıcı duruşunu değiştirir ve ezberlenmiş bir selâm pozu alır. Bu pozlar, panayirlarda adet olan pozlardır. Rossignol, bir dizi üzerinde selâm verir.*)

Şimdi şu şişmanca efendiyi gözden geçirelim...

(*Bezgin bir tavırla halka sırtını çevirmiş olan Sade'ı gösterir.*)

Bu efendi, bir zamanlar Marki olan, Mösyö De Sade'dır. Garip şöhretinden ötürü beş senedir yurdumuzda misafirdir. Bir çok defalar takip edilmiş ve kaderin intikamına uğramıştır. Meydana getirdiği bu oyunda üstün bir deha göreceksiniz... Anlaşılmamış ve yakılmamış bir çok eserlerin yazarıdır. Bu yüzden de kendisi senelerce sürgüne uğramıştır. Bu kısa girişten sonra oyunumuza başlıyoruz... Şimdi, 13 temmuz 1793 deki olayları göreceksiniz, Bu olaylar, on beş yıl önce, şu banyoda oturan için, (*Marat'ı gösterir.*) sabah olmak bilmeyen bir gecede, yarısından kanlar akarken başlamıştır.

(*Marat'ın göğsünü gösterir.*)

Şurada duran... Satın aldığı bir bıçakla onu öldürmeği aklına koyduğu zaman...

(*Charlotte Corday'ı gösterir.*)

Müzik

(Orkestra başlar. Hemşireler, Corda'yı, dinlenmesi için bankına götürürler. Simonne, Marat'ın banyosunun arkasındaki podium'a oturur. Sade, sandalyasına geçer. Roux ve Duperret, geride bir sıraya doğru giderler. Dört şarkıcı, biat merasimine hazırlanırlar.)

5 — SADAKAT YEMİNİ.*Kokol ve Polpoch*

(Resitatif.) İhtilâlimiz başlayalı dört sene olmuştur. O günden beri neler yapmıştık neler. Altın Hm Hm'i alaşağı ettik. Bir çok kişileri bir baş boyu kısalttık. Kellelerini uçurttuk.

Koro

(Dipte, şarkı söyler.) Aristokratların fenerini söndürdük, rahiplerin başlarını kiliselerden kovduk.

Cucurucu ve Rossignol

(Resitatif.) Ve bu gün nasıl savaşı düşünüyorsak, o zaman (Marat'yı gösterirler.) İhtilâli kutlama arifesine doğru Marat ilk büyük zaferini tasarlıyordu. Fakat bu zaferi, sonra İmparator Napoleon gerçekleştirdi.

Koro

(Dipte. Şarkı.) Generallerden sonra, ihtikârcılar ipe çekildi.

Roux. Yaşamın ihtilâl.

(Dört şarkıcı ve bir çok hastalar büyük bir tazimle banyonun etrafını sararlar. Elleri üstünde yapraktan bir çelenk tutarlar.)

Bir hasta

(Dipten.) Marat, biz mezarımızı kazmak istemiyoruz.

Başka bir hasta

(Dipten.) Marat, biz ziftlenecek bir şey bulmak istiyoruz.

Başka bir hasta

(*Dipteh.*) Marat, biz kâğıttan külâh yapıştırmak istemiyoruz.

Bütün hastalar

Marat, biz refah içinde yaşamak istiyoruz.

Kokol

(*Çelengi göstererek.*) Mankafa akademililer, kumandanlar ve prenslere taç giydirmek için bütün defne dalları harcadı, bu sebepten sana bu yapraklardan taç giydiriyoruz,

(*Çelengi Marat'nın başına koyarlar, banyodan çıkarırlar, iki hasta onu omuzlarında taşırlar.*)

Koro

Yaş Marat, ümidimiz sensin, inandığımız tek insan sensin.

(*Marat oyun yerinin etrafında dolaştırılır. Simonne, yanı sıra gider ve korkuyla ona bakar. Dört şarkıcı ve hastalar, öğretilmiş biat hareketleriyle, alay halinde arkasından giderler. Rossingol, saf oyunu ciddiye alarak: — Marat baba, dikkat et, yüzünü yamru yumru ettiğin gibi, ihtilâlimizin de canına okuma.*

Kokol ve Polpoch

(*Şarkı.*) Cesur Marat, dört yıldır huzursuz, hainler onu, o hainleri kovuyor. Marat mahkeme huzurunda, Marat saklanmış; yakalama emriyle kıyı bucak aranıyor.

Cucurucu ve Rossignol

Saray adamlarıyla, papazlarla, kirli çıkınlarla, sözde askerlerle durmadan mücadele ediyor. Eski rejimin tabanlarını yalayanların palavralarını meydana çıkarmak için didiniyor.

Kokol ve Polpoch

Savaşçılarımız ve yeni efendilerimiz ellerinden geldiği kadar birbirlerinin yollarını tıkıyorlar, birbirlerinin kuyularını kazıyorlar, birbirlerini hapse ve ölüme mahkûm ediyorlar...

Cucurucu ve Resignol

Onların dem vurdukları o hakları biz çoktandır kendi kendimize elde ettik. Biz bütün o güruhu temizledik ve ele geçmeyen o kaleyi yakıp kül ettik...

Dört şarkıcı

Marat, ihtilâlimizin sonu bu mu olacaktı? Marat, biz artık yarına kadar beklemek istemiyoruz.

Marat biz hâlâ yoksul kimseleriz... Marat bize vadedilen değişikliği hemen bu gün istiyoruz.

(Marat merasimle tekrar banyoya oturtulur. Başından çelengi alırlar. Simonne başındaki sargıyı değiştirir ve omuzundaki örtüyü düzeltir. Müzik susar.

Sade hareketsiz oturur ve alaycı bir yüz ifadesiyle sahneyi seyrederek).

6 — BUNALTICI BİR HUZURSUZLUK.*Rossignol*

Şimdi en yakınlarımız, kanımızı emmek istiyorlar. Bize, güya para diye attıkları kâğıt parçaları ancak burnumuzu silmeğe yarar.

Hasta

Bütün insan haklarından bize, yalnız aç kalmak hakkı verildi.

Hasta

Tek işimiz haylaz haylaz ortalıkta dolaşmak.

Hasta

Kardeşlik derken günden güne uyuzlaşıyoruz, pislik içinde yüzüyoruz.

Hasta

Bu eşitlikten nalları dikecek, cavlağı çekeceğiz.

(Coulmier sandalyesinden fırlar.)

Roux

(*Sahnenin ortasında.*) Pazar yerlerine kimlerin sözü geçiyor? Depoları kim kapalı tutuyor, saraylardaki serveti kimler sömürdü? Bize paylaş-tıracakları toprağın üzerine kimler oturdu? (*Coulmier etrafına bakar, bir hemşire Roux'yu geri çeker.*)

Hastalar

(*Bu konuşmanın temposunu tutarak.*) Kim bizi haksız yere yakaladı, bu-
raya tıktı, biz sıhhatta insanlarız, hür yaşamak istiyoruz.
(*Kaynaşma başlar.*)

Coulmier

(*Değnekle parmaklığa vurur.*) Mösyö de Sade!..
(*Bu konuşma Sade'de hiç bir tesir yapmaz.*)

Görüyorum ki, şimdi artık aklın sesini duyurmak gerekiyor. Daha oyun-
nun başlangıcında bu kadar gürültü çıkarsa bu iş nasıl yürür. Onun için
biraz daha uysal olmanızı rica edeceğim. Bu gün artık o devri yaşamı-
yoruz, gayret edelim, çoktandır alt etmiş olduğumuz anlaşmazlıkları,
mantıklı bir noktadan görmeğe çalışalım.

(*Hastalar, gardiyanlar tarafından arkaya çekilir. Birkaç hemşire has-
taların önünde dururlar ve sükûnet bulmaları için bir ilâhi okurlar.*)

7 — CORDAY ORTAYA ÇIKIYOR.

(*Kendinden geçmiş bir halde sıra üzerinde oturan, Corday'ı hemşireler
kaldırırlar ve yürütmeye çalışırlar.*)

Haberci

Şimdi, Marat'yı, halktan bir kişiyi görüyorsunuz. Hayal ve ihtiras bu-
lutları içinde, avucunda sıkı sıkı kalemını tutuyor. Sokakdaki çığlık-
lar henüz sustu. Marat gözlerini Fransa haritasına çevirmiş.

(*Marat'nın açtığı memleket haritasını gösterir.*) Siz olacağı beklerken..
(*Başını arkaya çevirir. Arkada bir fısıldaşma olur ve gitgide artar, ya-
yılır.*)

Koro

(*Fısıldar.*) Corday, Corday.

Haberci

Siz, şurada duran kadının onu öldürmesini beklerken, (*Corday'i gösterir.*) O, Fransa'nın haritasını inceliyor.

(*Orkestra, Corday havasını çalmaya başlar. Sessizlik. Haberci, hemşirelerin, hazırlıklarını bitirmesini bekler.*)

Ve hiçbirimiz, hiçbirimiz...

(*Corday'i hemşireler öne getirirler.*)

Hiçbirimiz, kapısı önünde bekleyen bu kadına karşı bir şey yapamayız. (*Değneğiyle üç defa yere vurur. Corday'i hemşireler getirirler. Bu hareketler dini bir merasime benzer. Orkestra susar. Hemşireler geri çekilirler.*)

Corday

(*Uyku halinde ve tereddütle.*) Zavallı Marat, banyosu içinde zehirlere bulanmış. (*Uyanır.*) Fesatçılığınla zehir saçıyorsun, halkı zehirliyorsun. Cinayet için soygunculuk için isyan çıkarıyorsun. Marat, bak ben geldim, ben. Caen'den Charlotte Corday, geldi. Caen'de, bir kurtarıcı oldu toplandı. Aralarından ilk olarak ben geldim, Marat...

(*Tekrar kendini kaybeder. Hemşireler yanına gelirler, onu alıp götürdöker.*)

8 — OPTİLAL BENİM.*Marat*

(*Tabakkümle.*) Simonne, Simonne. Soğuk su dök. Alnıma yeni bir bez koy.

Ah, bu kaşıntılar, bu kaşıntılar... Dayanılır şey değil.

(*Simonne, Marat'ın arkasında, hazır bir vaziyette beklemektedir. Ezberlenmiş, yapmacık el hareketleriyle iş görür. Marat'ın başındaki sargıyı değiştirir. Sırtındaki bezle onu yelpazeler, banyoya soğuk su döker.*)

Simonne

Jean Paul, öyle kaşınma, derini yırtıyorsun. Yazmayı da bırak, Jean Paul. Zaten bir hayır yok bunlardan.

Marat

Nutuk nerede?... 14, Temmuz için Fransız milletine hazırladığım nutuk nerede?....

Simonne

Jean Paul, kendini koruman lâzım. Bak, su kıpkırmızı kesildi.

Marat

Daha dökülecek nice kanlara karşı bir banyo dolusu kan nedir ki? Bir zamanlar birkaç yüz ölü ile sonu gelecek sanmıştık. Sonra gördük ki binlercesi bile yeter değilmiş. Bu gün ise, artık sayıya bile sığmıyor, her taraf, her taraf ölü dolu...

(Banyoda doğrulur. Dört şarkıcı yere uzanmış Kâğıt oynarlar, Marat'ya bakmazlar.)

Orada, orada, duvarların ardında, damların üstünde, bodrum katlarında, mürailer, başlarında bizim kasketimizi, gömleklerinin içinde kralın armasını taşıyorlar. Bizimle birliktirler ama, dışarıda bir dükkân yağma edildiği zaman! Sefiller, bayağı adalar, köpekler diye, feryada başlıyorlar. Simonne, Simonne. Başım yanıyor. Nefes alamıyorum. Simonne, Simonne. Bütün haykırıışları içimde duyuyorum. Simonne. İhtilâl benim... İHTİLÂL BENİM.

(Corday'i hemşireler tekrar öne getirirler.)

9 — CORDAY'IN İLK ZİYARETİ.*Haberci*

(Üç defa değnekle yere vurur ve Corday'ı gösterir Hemşireler Corday'i oyun yerine betirirler. Duperret onun arkasından gelir ve oyun yerinin kenarında diz bükerek bekler.)

Corday

(Simonne Marat'ı korur vaziyette banyonun önünde durur.)

Corday'in ilk ziyareti.

(Orkestra Corday havasını çalmağa başlar.)

Corday

Vatandaş Marat ile konuşmağa geldim. Bozguncuların toplanmış oldukları memleketim, Caen'den, ona, durum hakkında önemli haberler getirdim.

Simonne

Biz ziyaretçi istemiyoruz. Bizi rahat bırakın. Kim Marat'ya bir şey söylemek istiyorsa, yazsın ona.

Corday

Benim, Marat'ya söylemek istediğim şey yazılmaz, onun karşısında durmak, onu seyretmek istiyorum.

(İlân-ı aşk pozunda.) Onun titrediğini görmek istiyorum. Alnındaki teri görmek istiyorum. Kaburgalarına, göğsümde sakladığım hançeri saplamak istiyorum.

(Kendinden geçerek.) Hançeri iki elimle tutacağım ve onun göğsüne saplayacağım. Ondan sonra bana ne cevap vereceğini...

(Marat'ın olduğu yere yaklaşır.)

Duymak istiyorum. Bakalım bana ne cevap verecek?...

(Banyonun yanına gelir, koynundan hançeri çıkarır ve saplamak ister. Simonne taş kesilmiş gibidir. Sade, yerinden kalkar.)

Sade

Daha zamanı gelir, Corday, kapısına üç defa geleceksin...

(Corday hareketsiz kalır. Hançeri saklar, ve yumuşamış olarak sırası-na döner, hemşireler ve Duppert arkasından giderler.)

10 — CORDAY'IN PARİS'E GELİŞİNE, ŞARKI VE PANDOMİMA.

(Şarkının refakatiyle, hastalar pandomimacılar olarak sahneye gelirler. Bazıları oyun yerinin etrafına dizilirler. Sade, kıyafetleriyle, sokak hayatının türlü tiplerini canlandırırlar. Biri "İncroyable." bir başkası "Merveileuse." veya bayrakdar olarak, başka biri, satıcı hokkabaz, bileyici, çiçekçi olarak rol almışlardır. Bazıları kırıtkan sokak kızı rolündedirler. Corday, karşı istikametten oyun yerine gelir. İlk defa bir şehre gelen ve gördüğü her şeyden hayrete düşen, taşralı kız rolündedir.)

Koko! ve Polpoch

(Oyun yerinin kenarında dururlar, müzik refakatiyle şarkı söylerler.) Charlotte Corday, şehrimize geldi. Bütün pencerelerden bayraklarımızın sallandığını gördü. Seyahat yorgunluğunu hâlâ üzerinden atamamıştı ama, otele gidip uyumaşa da hiç niyeti yoktu. Gün doğarken Palais Royal'e gitti, biri ona orada bir bıçakçı salık vermişti.

Cucurucu ve Rossignol

Arkad'larda sergileri seyretti, ne alışverişler oluyordu, ne alışverişler... Orada neler yoktu neler.. Merhemler, esanslar, her renkte kozmatikler... Kendisine, frengiye karşı korunma ilacı teklif ettiler, davetiyeler ve teklifler aldı; türlü türlüünü... Ellerinde küçücük kutular, küçücük ibriklerle satıcılar geldiler. Neler vardı o kutularda neler...

Kokol ve Polpoch

Fakat o, hiç bir şeyle ilgilenmedi. Dosdoğru, tasarladığı dükkâna gitti. O dükkândan beyaz saplı bir hançer satın aldı. Satıcı, o hançerle kimin öldüreceğini sordu; fakat o, sadece gülümsedi ve bildiğiniz gibi hemen iki ekü ödeyerek hançeri aldı.

(Bıçak sahnesi pantomima ile tekrar edilir. Corday, hançerini seçer, parasını verir, hançeri alır. Bıçağı göğsündeki eşarpın altına saklar. Satıcı, onun bu hareketini seyreder ve hayret alâmeti gösterir.)

Cucurucu ve Rossignol

Tuileries'deki kuşların cıvıltılarını dinledi. Çiçeklerin kokusunu ciğerlerine doldurdu. Fakat ondan sonra, koku satan hiç bir dükkân önünde durmadı, hemen çiçek kokusunun kan kokusuyla karıştığı dar sokaklara girdi. Orada halk, içerisi gılginlarla dolu, yüksek tekerlekli arabaları seyrediyor ve ıslık çalarak alkışlıyordu.

(Pantomima alayı gitgide kuvvetlenir, genişler ve ölüm dansına döner. Müzik tek tonlu bir ritimde çalar. Üzerlerine örtü örtülmüş iki hasta at rolünü yaparlar ve mahkûm kişilerin bulunduğu bir arabayı çekerler. Bir papas onlara son takdisi yapmaktadır. Arabaların arkasından giden hastalar, kendilerinden geçmiş bir haldedirler. Türlü şekiller alırlar; Dans ederler, dönerler, silkinirler, iki büklüm olurlar. Bazıları ihtilâç halinde kendilerini yere atarlar ve kıvranırlar. Boğuk kakkahalar, inilti, ayak sesleri müziğe uyar.

Corday

(Oyun yerinde seyircilere döner. Onun arkasından adımların çıkardığı sesler.)

Bu nasıl bir şehir, böyle?... Güneş, duman arasından kendini şöyle birazcık gösteriyor. Hem bu, yağmurdan, sisten olan bir duman değil. Sıcak ve kalın bir duman. Tıpkı mezbahalarda olduğu gibi. Neye böyle bağırıp çağırıyorlar?... Arkalarında sürükledikleri nedir öyle? Kılıçları üzerinde neler taşıyorlar?... Neden sıçrayıp dans ediyorlar?... Sar-

sıla sarsıla attıkları bu kahkahalar, neye?... Arkalarından sürükledikleri nedir?... Neden el çırpıyorlar?... Çocuklar neden çığlık atıyorlar?... Çekiştirdikleri o yumak nedir?... Bu nasıl bir şehir?... Sokaklarında çıplak etler serilmiş.. Bunlar ne biçim suratlar?..

(Corday'in arkasında ölüm dansı başlar. Dört şarkıcı dans edenlerin etrafını alırlar. Arabalar dolambaçlı yollar içine girer. İki hasta oraya giyotinleri yerleştirirler. Tüylər ürpertici teferruatla idam sehpası hazırlanır, kurulur. Corday, oyun yerinin ön sırasına yığılarak baygın bir halde oturur.)

Corday

(Biraz sonra bu suratlar benim de etrafımı saracaklar. Bakışlarıyla, haykırılarıyla beni isteyecekler.)

11 — Ölümün zaferi

(Pantomima olarak rahibin şişman karnı tekmeyle ortaya getirilir. Hükmü giymiş olan iki kişi başı önde, bir blok üzerinde yatar. Elleri testereyle kesilecektir.)

Marat

(Öne doğru konuşur.) Şimdi gözleriniz önünde geçen bu olayı önlemek mümkün değil, öç almadan önce neler çektiler, neler... Siz şimdi sadece o öç alışını görüyorsunuz ama, onları buna zorlayanın sizler olduğunu düşünmüyorsunuz. Şimdi, döktükleri kan için haklarını aramakta gecikmiş kimseler gibi sızlanıyorsunuz... Ama sizin istekleriniz için, keyfiniz için onların döktükleri kan karşısında bu kan nedir ki?...

(Mahkûmun başı yere düşer. Haykırırmalar. İkinci giyotine başlarlar.)
— Sizi doyurmak için verdikleri sayısız kurbanlar karşısında, şimdi verilecek olan kurbanlar nedir ki?... Sizin ahlâksızca yağmalarınız karşısında onların birkaç evi yağma etmeleri nedir ki?... Gizlice elbirliği ettiğiniz düşman orduları onları yok ettiği zaman hiç içiniz sızlamıyor mu?... Onların bozguna uğraması size başarı sağlayacak ve bu olay, şimdi nefret ve öfkeyle şekil değiştirmiş asil yüzlerinizde hiçbir üzüntü çizgisi hâsıl etmeyecek mi sanıyorsunuz!...

Coulmier

(Ayağa kalkar. Kesilen baş yere düşer ve kafa, top gibi oradan oraya atılır. Zafer haykırırları.)

Monsieur de Sade: Oyun böyle devam edemez. Bu, yapıcılık değildir. Hastalarımız bununla iyiye doğru gidemezler, aksine, lüzumsuz heyecanlara kapılacaklar. Kısaca, biz halkı buraya neye dâvet ettik... Biz, bu Şifa yurdunda sadece cemiyetin arta kalanlarını barındırmadığımızı göstermek için... *(Bu konuşma, Sade'de hiçbir tesir yapmaz, alaycı bir gülümsemeyle sahneyi seyreder.)*

Haberci

(Coulmier konuşurken sözünü keser) Biz burada sadece, bir zamanlar şehrimizde geçen bir olayı gösteriyoruz. Buna inanın ve oyunu rahatça seyredin. O zaman olup bitenlerden hepimiz öğreniyoruz, çünkü biz bugün, o devirlere bir daha dönmek üzere geçmiş olanlardan görüş bakımından çok daha akıllıyız.

Corday

(Ayağa kalkar, mahkûmlara hitap eder) Yukarıda hareketsiz duran, sanki gözlerini cellâdlarına dikmiş uzaklara bakan sizler gibi, ben de her şey bittikten sonra, o yerde olacağım. *(Gözlerini kapar, ayakta uyur gibidir.)*

Sade

Şunlara bak, Marat, Evvelce bütün dünya mülklerinin sahibi olanlara bak. Bozgunluklarını nasıl hâlâ bir başarı haline getiriyorlar. Şimdi bütün zevkleri elden gidine, darağacı onları sonsuz sıkıntılarından kurtarıyor. Darağacına, tahta çıkar gibi çıkıyorlar. Bu, ahlâksızlığın şahikası değil de nedir?...

(Mahkûmlar cellâd kütüğünün önünde diz çökerler. Sade, bir el hareketiyle, toplanmış olan gruba geri çekilmesini işaret eder. Hastalar sıralarına çekilirler. Arabalar çekilip giderler. Corday, bankına götürülür. Perde, arkadaki kalabalığın önüne iner. Hastalar görünmezler. Müzik susar.)

12 — Ölüm ve hayat üzerine konuşma.

(Arkada sükûnet avdet eder. Hemşireler, kısa bir ilâhi mırıldanırlar.)

Marat

(Boş oyun yerine dönerek, Sade ile konuşur) Sade, senin ölmez yazılarının birinde, bütün yaşayanların asıllarının ölüm olduğunu okumuştum.

Sade

Ve bu ölüm yalnız bizim muhayyelemizde mevcut. Tabiat onu tanımıyor. Her türlü ölüm, en vahşi olanı bile tabiatın tam bir duygusuzluğu içinde boğulup gidiyor. Yalnız biz hayatımıza her hangi bir şekilde değer veriyoruz. Bütün sülâlemizi kökünden yok etsek tabiat bu olayı da sessizce seyredecek. Ben tablattan nefret ediyorum. Onu yenmek istiyorum. Onu kendi silâhlarıyla vurmak, kendi kendisinin tuzağına düşürmek istiyorum.

(Ayağa kalkar) Bu donmuş gibi hareketsiz seyirciyi, bu buzdan yüzü, hiç bir kuvvetin sarsamadığı, her şeye tahammül eden, bizi ardı arası kesilmeden en güç işlere sürükleyen tabiatı, kendi silâhlarıyla vurmak, kendi kendisinin tuzağına düşürmek istiyorum. Tabiatın prensiplerine riayet etmek için çabaladık; tabiatın prensiplerine göre zayıf olan kuvvetiyle esir olur. *(Güçlkle nefes alır)* Ardı arası kesilmeden sürüp giden rezaletlerine, alçaklıklarına, zalimce zevklerine saldırmadık mı? Onların mürâice faziletlerini biz de en bayağı hünerlerimizle alt etmeğe yeltenmedik mi? Ta, şu son olaya adım atuncaya kadar, laboratuvarlarımızda ne tecrübeler aypmadık. XV. Louis'ye başarısız vuruşundan sonra. Daiens'e yapılan işkenceyi anlatayım size:

Onun sabırla katlanmağa zorlandığı işkence sehpasının yanında bizim baltamız yumuşak kalır. Halk bu olay için tam dört saat boyunca bayram etmişti. Kazanova bir evin penceresinden bu olayı seyrederken, bir taraftan da seyirci kadınların etekleri altına ellerini sokuyordu.

(Coulmier'nin bulunduğu tribüne göz atarak)

Onun göğsünü, kollarını, bacaklarını deştiler. Yara'larına erimiş kurşun akıttılar. her tarafına, kızgın yağlar, kaynar katran, balmumu, kükürt döktüler. Elini, bıçağı tuttuğu elini ateşle yaktılar, mafsallarını iplerle sıktılar.

Sonra dört beygire bağladılar ve hayvanları koşturarak onu tam bir saat sürüklettiler. Hayvanlar, alışıık olmadıkları bu vazifeyi onu parçalamadan yapmışlardı; nihayet destere ile kollarını, bacaklarını kestiler, böylece bir kolunu, sonra ikinci kolunu kaybetti. Ancak o zaman başına geleni anladı, bize döndü ve yavaş çıkan sesiyle hâlâ yaşadığını anlatmak istedi. İşkence daha tamamlanmamıştı, sağ ve sol bacaklarını da kestiler, o hâlâ yaşıyordu ama, sesi çok zayıf çıkıyordu. Nihayet titrek bir bakışla, kanlı bir küçük gibi asılı kaldı... Yalnız bir inilti duyuluyordu ve rahibin, karşısında tuttuğu haça dikili gözler...

(Arkada yüksekce bir sesle söylenen fısıltı halinde bir ilâhi duyulur)

Bir halk bayramıydı bu, ama bizim bu günkü halk bayramlarıyla ölçülmesi mümkün olmayan bir halk bayramı. Bu günkü işkenceler bize keyf vermiyor, henüz başlamış olmamıza rağmen işlettığımız cinayetler ateşli değil, çünkü bu artık her gün tekrarlanan bir şey. Verdiğimiz

hükümler ihtirassız. Artık, güzel, ferdi ölüm göremiyoruz, sadece değeri olmayan anonim bir ölüm, soğuk bir hesapla bütün halkı yollayabileceğimiz bir ölüm, öylesine ki insan bütün hayatı hiçe sayabilir.

Marat

Markı hemşehri, bizim mahkemelerimizde yer almına ve Eylül kargaşasına katılmış olmana rağmen sende, hâlâ eski, asıl kişi konuşuyor, tabiatın duygusuzluğu dediğin de senin kendi, öz duygusuzluğundur,

Sade

Senin acıma dediğin imtiyazlıların bir vasfıdır. Acıyan insan sadaka vermek için eğildiği zaman nefret duyar. Servetinden ötürü mürâice bir rıkkat gösterir ve ihsanı ile dilenene sadece bir tekme vurur. (yüksekten bir akor) Hayır Marat, miskin duygulara kapılmayalım. Bu sözlerinin yürekten gelmediğini biliyorum. Benim için olduğu gibi senin için de yalnız aşırı olanın, en aşırı hallerin değeri var.

Marat

Aşırılıktan bahsediyorsun fakat benim aradığım senin kestettiğinden başka bir aşırılık. Tabiatın susuşuna karşı ben faaliyete kıymet veriyorum. O büyük duygusuzluktan bir mânâ çıkarıyorum. Tabiatın büyük kayıtsızlığından bir mânâ çıkarmaya bakıyorum. Pasif bir şekilde seyretmiyorum onu. Bazı şeylere yanlış diyorum. Onları değiştirmek, düzeltmek istiyorum, ve buna çalışıyorum. Bütün mes'ele, kendi kendinin saçından tutup yükseltebilmek, kendini içten dışa çevirmek ve her şeyi yeni bir gözle görebilmekte.

13 — Marat'ın liturgie'si

(Kerevetin üzerindeki perde, hemşireler tarafından sür'atle açılır. Hastalar toplu halde görünürler.)

Marat

Vesayetleri altında huzurla yaşadığımız hükümdarların bizim için, iyi babalar olduklarına ne kadar zaman inandık. Para mukabilinde tutukları şairlere başarılarını söylediler, biz de öğrenelim diye... Saf aile reisleri bu hikâyeleri hûşû içinde, çocuklarına öğrettiler.

Koro

(Marat'nın monoloğuna uyarak) Vesayetleri altında yaşadığımız hükümdarlar iyi babalardır. Vesayetleri altında yaşadığımız hükümdarlar iyi babalardır.

Marat

Ve çocuklar öğrendikleri bu masalı tekrar ediyorlar, ona inanıyorlardı. İnsan, tekrar tekrar işittiği bir eye sonunda inanır. Rahipler de aynı şekilde dinliyordu, onlar da:

(Koro eşlik eder)

Bizim için bütün insanlar aynı kıymettedir. Hiçbir ülkeye, hiçbir devlete bağlı değiliz. Kardeşiz ve bu tek kardeşlik topluluğunda birleşiniz, diyorlardı..

(Kendi kendine devam eder)

Ve rahipler bu haksızlığı görüyorlar, boyun eğiyorlar ve diyorlardı ki...

(Koro eşliğiyle)

Bizim devletimiz bu âlemde değildir. Bu dünya sadece bir haç yeridir. Bizim devletimiz tatlılık ve sabırdır.

(Yalnız konuşmaya devam eder.)

Ve böylece, yoksulların ceplerinde kalan son meteliği alıyorlar, keyifle, kendi keselerine yerleştiriyorlar, prenslerle sarmaşdolaş eğlence âlemlerine dalıyorlar ve aklıktan kıvrananlara:

(Koro eşliğiyle)

«Kıvranın, ıztırap çekin, çarmıhta ıztırap çeken gibi ıztırap çekin, çünkü Tanrı öyle istiyor» diyorlardı.

(Sahneye pandomimacılar alayı gelir. Hastalar ve dört şarkıcı öne doğru gelirler. Bunlar, büyük rütbeli rahiplerin kıyafetindedirler. Cucurucu, süpürgeden yapılmış bir haç taşır ve arkasından boynuna kayış bağlanmış, Polpoch'u kayışından çeker. Kokol elinde bir kova sallar. Bu kova, gûya, mukaddes su fıçısıdır. Rossignol elinde bir tesbih çeker.)

Marat

(Kendi kendine konuşmaya devam eder)

Ve insan bir şeyi tekrar tekrar dinleyince sonunda ona inanır. Ve böylece yoksullar, çivilerle gerilenin, her tarafından kanlar fışkıranın, eziyet edilenin resmiyle yetiniyorlar ve ona, ilâhlarına dua ediyorlardı. Rahipler onlara diyorlardı ki:

(Koro'nun eşliğiyle hemşirelerin ilâhileri de duyulur)

Ellerinizi göğse kaldırın ve hiç ses çıkarmadan size edilen eziyete göğsü gerin. Sizin için eziyete katlanana dua edin, yalvarın, çünkü sizi, yalvarış ve hayır dua cennete götürecektir. Cenneti bununla kazanacaksınız.

(Kendi kendine konuşmaya devam eder)

Onlar da, bilgisizliklerinden ötürü efendilerine karşı onları ilâhî yardımlarıyla idare eden efendilerine karşı ayaklanmıyorlardı.

Koro

Amin.....

Coulmier

(Ayağa kalkar ve koronun «Amin»ini keser) Mösyö de Sade. Bu konuşmaya el koymam gerekiyor. Bu parçayı oyundan çıkartmaya birlikte karar vermiştik. Bugün imparatorumuz, kilisenin ileri gelenleriyle sıkı bir dostluk havası içinde yaşarken, ve halkın onlara ne kadar çok ihtiyacı olduğu meydandayken nasıl oluyor da rahip sınıfı baskı yapmış olmakla suçlanıyor? Bu işte hiçbir baskı bahis konusu olamaz, aksine, ihtiyacı karşılamak için gereken herşey, elden geldiği kadar yapılmıştır: giyim eşyası dağıtılmış, aşıhaneler kurulmuş, hastalara yardım edilmiştir. Sonra, görüyorsunuz ki bizler burada sadece dünya işlerini idare edenlerin lütuflarını değil, her şeyden evvel kilise büyüklüklerinin teveccühlerini ve anlayışlarını görüyoruz.

Haberci

(Değneğini yukarı kaldırır) Eğer burada, seyircilerimiz arasında bir alınan varsa, öfkesini üzerinden atmasını ve dostça düşünmesini rica ederiz. Biz bugünkü devirden tamamiyle başka olan, geçmişe gözatıyoruz. Elbette ki bizler, bugünün insanları, Allahtan korkan kimse-leriz.

(İstavroz çıkarır.)

14 — Can sıkıcı bir olay

(Arkada, boynuna bir rahip yakalığı takmış bir hastaya kriş gelir. Dizleri üzerinde sıçrayarak öne gelir.)

Hasta

(*Yüzükçün yatar ve mırıldanır*) «Dua edin, yalvarın, ona yalvarın. Cehennemde olan şeytan.... Cehennemde olduğu gibi, yeryüzünde de senin hükmün sürsün.. senin istediğin olsun... Günahlarımızı affet, bütünü iyi şeylerden bizi kurtar, bizi fenalığa götür, ebediyen... Amin.»
(*Coulmier yerinden fırlar. Gardiyanlar hastanın üzerine çullanırlar, iyice bağlarlar, arkasından ite ite düşün altına götürürler.*)

Haberci

(*Cırcırı çevirir.*) Bu gibi olaylardan kaçınılamaz. Hastalığın tabii bir neticesidir, unutmayalım ki tekrar akımın başına getirilmesi için uğraştıkları bu hasta bir manastıra yerleşmiş, bir zamanlar meşhur olmuş bir vaizdi. Bunu, sırrına erişilemez yer ve gök âlemlerinin bir cilvesi olarak hatırlınızda tutunuz.

(*Konuşma sonunda cırcır susar. Coulmier oturur. Hastalar çekilirler ve gardiyanlar tarafınca sıraya yatırılırlar.*)

15 — Marat ile Sade arasındaki konuşmanın devamı.

Sade

Neyin yanlış neyin doğru olduğunu tesbit edebilmek için kendi kendimizi tanımalıyız. Ben kendimi tanımıyorum. Bir şeyler keşfettiğimi sandığım zaman daha o anda şüpheye düşüyorum ve bulduğumu tekrar kaybediyorum. Ne yapmak istiyorsak hepsi de yapmak istediğimizin hayalinden başka bir şey değil ve insan için, kendi denemelerinin gerçeklerinden başka gerçekler bulmak mümkün değil. Ben cellât mıyım, yoksa işkence edilen miyim bilmiyorum. En korkunç işkenceleri düşünüyorum ve bunları gözönüne getirdiğim zaman her acıyı olduğu gibi kendimde duyuyorum. Kendimi, her türlüşünü yapmaya gücü yeter görüyorum ve her şey beni korku içinde bırakıyor.
(*Marat bir cevap vermek için düşünür.*)

Haberci

(*Fısıldar*) Ah bu kaşıntılar.

Marat

Ah bu kaşıntılar, bu kaşıntılar (*tereddüt eder*).

Haberci

(Fısıldar.) Ateş...

Marat

Ateş beynimin içinde vızıldıyor. Tenim de sanki yanıyor, haşlanıyor. Simonne, bezi sirkeye batır, alnımı serinlet.

(*Simonne telâşlı hareketlerle, Marat'nın istediğini yapar*)

Sade

Biliyorum, birkaç gün sıhhatte olabilmek için şimdi bütün şöhretini ve halkın sana olan sevgisini seve seve feda etmeye hazırsın. Banyo-nun içinde, ana rahminin gülpenbe suyu içinde gibi bütülmüş yüzüyorsun. Ama senin dünya hakkındaki tasavvurlarının, dış âlemin hakikat-larına uymuyor. Gerçek âleme katılmak istiyordun ama gerçek seni dar bir çerçeveye sıkıştırdı. Ben ise artık ona ulaşmaktan vaz geçtim. İhtilâl beni ilgilendirmiyor.

Marat

Yanlış Sade, yanlış. Düşüncelerin huzursuzluğu ile hiçbir duvar yıkı-lamaz. Kalemle hiçbir nizamı deviremezsin. Yeniyi kavramak için zah-met çekiyoruz. Yenilikler evvelâ beceriksiz fiiller arasından zuhur ediy-or. Böylece nesilden nesile geçen fikirler bizi ifsat ediyor. Öyle ki, içimizden en iyi niyet sahibi olanlar bile nasıl işin içinden çıkacakla-rını bilemiyorlar. İhtilâlin mücidleriyiz ama, onu nasıl idare edeceğ-i-mizi henüz bilemiyoruz. Mecliste hâlâ tektük ihtiraslılar var. Hepsinin de başka başka ihtirasları var. Hepsi de geçmişten birşeyler elde et-mek istiyor... Biri güzel bir resmi, öteki metresini, bir başkası değir-menlerini, daha bir başkası şantiyelerini, beriki ordularını, öteki, kra-lını; ondan sonra biz ortaya tekrar çıkıyoruz ve teminat altına alın-mış insan haklarına, mülkün mukaddes haklarına sarılıyoruz ve bundan ne çıkacak diye, bekliyoruz. Biz, herbirimiz, şimdi hürriyet ve eşit-lık içinde dövüşmeliyiz, herbirimiz kendi refahımız için, insan insana, grup gruba karşı, karşılıklı bir menfaat neş'esi içinde...

(*Hastalar yavaş yavaş doğrulurlar. Birkaçı öne gelir. Dört şarkıcı, sahneye gelmeye hazır, dururlar.*)

O zaman karşılarında bir mâmûre görecekler.. Ticarete, iktisatta, sa-nayide, harikulâde bir hamle.. Ve biz, gayemizden uzaklaştığımız öl-

çüde, ötekilerin gözünde (*Seyircilerin yerini gösterir*) ihtilâl kazanılmış demektir.

16 — Halkın reaksiyonu.

Dört şarkıcı müzikle

Bizim, başımızı sokacak bir delikten başka bir şeyimiz yokken, onlar parayı nereden buldular, Refahı nereden buldular? Alâkayı nereden buldular? Teşebbüs fikrini nereden buldular? Bizim, başımızı sokacak bir delikten başka bir şeyimiz yokken...

Kokol

•Oturmak için....

Polpoch

Midemiz boştu...

Rossignol

•Giyeceğimiz yoktu.

Dört şarkıcı

Marat, bizim ihtilâlimiz ne oldu.... Marat, biz artık yarını beklemek istemiyoruz. Marat, biz hâlâ fakir kimseleriz, ihtiyacımız olan de-ğişikliği bugün istiyoruz.

Haberci

(*Değneğini sallayarak öne gelir.*)

(*Orkestra surar.*)

(*Dört şarkıcı ve koro geri çekilirler.*)

Sayın misafirlerimizden rica ederiz, halkı durmadan felâkete zorla-manın ne kadar aptalca ve sakat bir hareket olduğunu düşünsünler. Halkın gerçek durumdan haberi yok. Böyle akılsızca bir sabırsızlık gösterileceği yerde, bu güç zamanda halkın susması ve öz kuvvetle-riyle yeniden bir şey kurabilecekler için çalışması ve onlara güven-mesi daha iyi olmaz mı? Sayın misafirlerimiz, biz de tıpkı sizler gibi,

gerçekleşmesi çok kolay olan ve bugün hemen hemen ulaşmış bulunduğumuz uzlaşmayı çok hoş görüyoruz.

Duperret ve hemşireler, bir türlü uyanmayan Corday'le uğraşırlar. Kaldırırlar, tutarlar, harekete getirmeye çalışırlar.)

17 — Corday'le Duperret arasındaki ilk konuşma.

(İki hemşire Corday'i öne doğru getirirler. Kollarından tutmuşlardır. Duperret arkalarından gelir ve Corday'ın sırtını tutar.)

Haberci

(Flüt bir kaç not üfler) Hoş bir eda, yüksek bir zihniyet ve temiz duygular göstermek için, güzel ve asil Charlotte Corday'ı yazarımızın keyfi... (Endişeyle etrafa bakar, geniş nefes alır, başını öne eğerek ve değneğiyle Corday'ı gösterir.) Duperret'le birleştirmek istemiş.

Corday, hemşirelerin yardımıyla oyun yerine getirilir. Duperret yanında durur, hemşireler arkasında dururlar. Corday'le Duperret merasimle selâmlaşırlar) Caen'de, bir manastırda gençlik yıllarını tertemiz bir genç kız olarak geçiren, Charlotte Corday'e başı sıkıldığı zaman bu efendi'den öğüt istemesi dostca tavsiye edilmişti.

(Duperret, bu konuşmadan faydalanarak, Corday'in vücudunu okşamak ister.)

Haberci

(Değneğini sallar, Duperret'e) Rolünden faydalanma; senin sevgin plâ-tonik bir sevgidir.

(Değneğiyle orkestraya işaret verir. Corday, gözleri kapalı başı önüne düşmüş durur. Orkestra, Corday thema'sına başlar.)

(Haberci onların yanında durur ve dikkatle hareketlerini kontrol eder.)

Corday

(Gözleri kapalı) Ah, sevgili Duperret...

(Treddüt eder, tekrar konuşmaya başlar, aria tonunda konuşur.)

Ah, sevgili Duperret, bu felâketi nasıl önleyebiliriz?

(Gözlerini açar.)

Şimdi her yerde, sokaklarda, hep bu konuşuluyor. Tekrar, Marat'yı geçeceklermiş.

(Tereddüt eder. Duperret, ihtiyatlı el hareketleriyle, Corday'in kalçalarına ve sırtını okşar.)

Diktatörlüğe, Marat seçilecekmiş. Yapılan baskının, geçici bir önlemeden başka bir şey olmadığına, hâlâ bizi inandırmak istiyor, ama biz biliyoruz ki onun gayesi dağıtma ve kanunsuzluktur.

(Yorgun bir halde yığılır.)

Duperret

(Corday'i sıkı sıkı tutar, kucaklar, aynı aria tonunda ve ateşli konuşur.)

Ah, sevgili Charlotte, sen imanlı arkadaşlarının yanına dön. Orada yalnız yaşa ve dua ile vaktini geçir, burada karşılaştıkların sana uygun insanlar değil.

(Corday'i koruyan hemşirelerden biri, Duperret'e yaklaşır ve okşamak için, Corday'in göğsüne götürdüğü elini çeker. Corday, orada, yığılmış bir halde kalır.)

Marat'dan bahsediyorsun, kimdir bu, Marat? Herhangi bir Korsikalı, özlür dilerim. Sardinyalı bir serseri veya bir Yahudi. Onu kim dinler, ancak sokak serserileri. Marat, bizim için tehlikeli değil.

(Corday'ı tekrar iki eliyle tutar ve kalçalarını okşar. Dört şarkıcı tür-lü şakalarla vakit geçirirler. Zar atarlar, iskambil kâğıtlarıyla hüner gösterirler.)

Corday

(Birdenbire uyanır ve zindeleşir). Sevgili Duperret, sen beni galiba imtihan etmek istiyorsun, ama ben ne yapacağımı biliyorum.

(Corday, Duperret'in kollarından kurtulmak ister, Podium'un arkasında duran iki hemşire, Duperret'in ellerini yakalarlar ve geri çekerler.) Sen dön, Caen'e. Barbaroux'nun, Buzot'nun sana ihtiyaçları var orada. Hemen bugün git, koş koş git, akşamı bekleme, gecikirsin.

Duperret

(Heyecanla ve evvelce olduğu gibi aria tonunda)

Sevgili Charlotte, benim yerim burasıdır.

(Önünde diz çöker ve kollarıyla bacaklarına sarılır.)

Senin bulunduğun şehri ben nasıl bırakıp giderim? Sevgili Charlotte benim yerim burasıdır.

(Kendinden geçer ve çılgın gibi, Corday'ın bacaklarına sarılır. Haberci onu değneğiyle iter, sonra değnekle yere vurur.)

Haberci

(Fısıldar) Neden koşa koşa gitmem lâzımmış?

Duperret

Neden koşa koşa gitmem lâzımmış? Şimdi artık herşey sona ermek üzereyken... (Corday'i acele acele okşar.)

İngilizler Dunkerque'e, Toulon'a dayandılar.... Prusyalılar....

Haberci

(Düzeltilir) İspanyollar...

Duperret

İspanyollar Rousillon'a girdiler... Paris....

Haberci

(Düzeltilir) Mainz...

Duperret

Mainz, Prusyalılar tarafından kuşatıldı... Condée ve Valenciennes de İngilizler tarafından...

Haberci

(Doğrultur) Avusturyalılar...

Duperret

Avusturyalılar tarafından istilâ edildi... Vendée de kaynaşma var (Büyük bir heyecan ve ateşli bir konuşma ile) Bu türediler, bu yobazlar daha fazla dayanamazlar. Ne kültürleri ne de uzağı görüşleri var onların... Hayır, Charlotte, ben de senin yanında kalacağım.

(*Daha fazla sokulur ve başını Corday'in göğsüne koyar*) Hürriyet sözünü tekrar ağzımıza alabileceğimiz günü bekleyeceğim.
 (*Doğrulur, Corday'e sarılır ve onu öpmek ister. Corday, Duperret'in elinden kurtulur. İki hemşire yardıma gelirler. Duperret'i sert bir hareketle iterler. Corday'i bank'ına götürürler. Orkestra susar.*)

18 — Sade bütün milletleri ısıklıyor.

Sade

(*Olduğu yerden Marat'ya seslenerek*) Duyuyor musun, Marat, nasıl herkes Fransanın selâmetini istiyor. Vatanseverlikte birbirleriyle nasıl yarış ediyorlar. Ölümün ne türlüyle olursa olsun, Fransanın şerefi için canlarını vermeye hazırlar. Redikaller, mütediller, hepsinin gözünü kan bürümüş, kan içmek istiyorlar.
 (*Ayağa kalkar*)

Hükmü giydirip kelleleri uçurduğumuz zaman, buna adalet diyoruz. Ötekilerse bizim içten bozguna uğramamızı istiyorlar, tekrar asil ve kabiliyetli efendilerin iktidara getirecekleri günü dörtgözle bekliyorlar. Dalkavuk idarecilerini, Avrupadaki Prenslere rahat nefes aldıracak efendilrin... Her iki zümre de, müfritler olsun, mutediller olsun, Fransanın büyüklüğüne inanıyorlar. Marat, bu vatan sevgisi çılgınlığını görüyorsun-ya, işte sana söylüyorum, ben, bu kahramanlıktan çoktan vazgeçtim. Ben bu milleti ısıklıyorum, milletlerin hepsini de...
 (*Dipten birkaç ısıklık sesi gelir.*)

Coulmier

(*İşaret parmağını kaldırır ve sözü keserek haykırır*) Dikkat. Dikkat.

Arkadan bir hasta

Yaşasın Napoléon, yaşasın millet. (*Dipte çirkin kahkahalar.*)

Kokol

(*Arkadan haykırır*) Yaşasın bütün imparatorlar, krallar, psikopozlar, papalar.
 (*Dipte bir kaynaşma olur.*)

Polpoch

Yaşasın sade suya çorba, yaşasın deli gömleği.

Rossignol

Yaşasın Marat.

Roux

Yaşasın ihtilâl...

Sade

(*Kaynaşma arasında haykırarak*) Sonu gelmez kaynaşma gösterileri yapanları ıslıkliyorum.

(*Dipten tiz ısıklar. Hastalardan biri vahşi hareketlerle etrafta koşmaya başlar. Başka hastalar da onun arkasından koşarlar. Gardiyanlar yetişirler ve hepsini yerlerine götürürler.*)

Çıkmaza giren bütün iyi niyetleri ıslıkliyorum. Ben yalnız kendime yalnız kendime inanıyorum.

Marat

(*Heyecanla Sade'a dönerek*) Ben de yalnız senin ihanet ettiğin bu şeylere inanıyorum. Sırtımızdan geçinen rezil bir güruhu yıktık. Çoğunu zararsız hale getirdik. Bir kısmı uysal davrandı, fakat bizimle işe başlayanlardan/bir çoğu tekrar eski şaşaaaya göz kırpmıyor. İşte bu da gösteriyor ki ihtilâl, tüccarların, esnafın işine yarıyor. Burjuvazi, yeni bir sınıf olarak zafer kazanıyor ve bu arada dördüncü sınıf her zaman olduğu gibi yaya kalıyor.

Dört Şarkıcı

Şimdi, yeni zengin maymunlar, rahiplerin fıçılarından hararetlerini söndürüyorlar. Biz boğazımıza kadar pisliğe gömülmüşüz, onlar keselelerini altınla dolduruyorlar. Meclisteki o göbekli bilginlerin, kafalarında şöret, kadın ve şarlatanlıktan başka birşey yok. Otlamaktan ve.... gaz çıkarmaktan, bizi çoktandır unuttular. Onlar yalnız kendi zembereklerini boşaltmakla kalmıyorlar bizi de zarara sokuyorlar...

19 — Jacques Roux'nun ilk heyecanı.

Roux

(Dipte bir sıra üzerine sıçrar) Saldırın silâhlara, hakkınız için çarpışın. Eğer size lâzım olanı şimdi aramazsanız, yüzyıllar boyunca beklersiniz ve sizi nasıl bir idareye sürükleyeceklerini görürsünüz.

(Hastalar kerevetlerden inerler ve Roux'ya yaklaşırlar.)

Sizden nefret ediyorlar, hiçbir zaman, sizlerin okuyup yazma öğrenmenize tahammül edemediler. Siz ancak ihtilâlin kaba işlerinde onlara yarlıyorsunuz. Size dudak büküyorlar, terinizin kokusu onları tiksindiriyor. Sizi ihtilâlin kaba işlerinde kullanıyorlar, fakat uzaklarda, ağaçlarda oturmanız lâzım ki, sizin varlığınızı farketmesinler. O zaman bilgisizliğinizden ve kokuşukluğunuz içinde ihtilâle katılmanıza müsaade var. Sonra yine yeni bir devir gelişmeye başlayacak olursa, size yine en kaba işler düşecek Şairler bir yandan tekrar bulutlarda, kudretli hayat fırtınalarından söz edip palavralarını yüksek bir san'atla süsleye dursunlar, sizleri yeniden kaba işlerde kullanacaklar. Kalkın, karşılına diklin, onlara ne olduğunuzu gösterin.

(Dört şarkıcı öne gelir ve şaşkın bir halde, Roux'yu dinlerler. Kokol, cebinden bir şişe çıkarır ve yudum yudum içer, şişeyi ötekilere uzatır. İki hemşire, Roux'yu arkasından yakalarlar ve bank'dan indirirler.)

Coulmier

(Yerinden fırlar) Biz yeni devir yurddaşları, biz, hımle yapmak isteyenler, bu konuşmaları ses çıkarmadan dinleyecek miyiz?

Coulmier'nin karısı

Bu yıkıcılıktır. Buna müsaade edemeyiz.

Haberci

(Keskin bir ıslık çalar) Rahip Roux'yu dinlediniz. Bu adam bir anda iman değiştiriyor. Sokak hatipliğini rahip kürsüsüne tercih ediyor ve ruhların selâmeti için vazifelendirilmiş mânevi peder olarak, duyduğu nefret içinde kıyametler koparıyor. Hatip olarak cümleler düzmeği güzel becerir. Dinleyicilerini avucunun içine almıştır. Bir an içinde cennetle yeryüzünün arasındaki farkı siliverir. Cennetin burada olduğunu ileri sürer. Yeni nizamlara göre yaşamalı, işimizi burada tamamlamalıyız, der. Fakat buna nasıl ulaşılabilir, bunu daha kendisi de bilmiyor.

Çünkü söz söylemek kolaydır ama işi ele almak zordur. Böylece evvelâ esliyet edilen halk karşısında peygamberlik taşıyor ve Marat'ı onlara mukaddes bir varlık olarak gösteriyor. Çünkü, Marat çarınla gerilmiş bir veli gibi olduğu için, ondan bir menfaat sağlıyor, (*Marat'ı gösterir*) çünkü her Hristiyanın dayanağı odur. (*Coulmier rahatlamış olarak eğilir ve yerine oturur. Hastalar arkaya çekilirler.*)

Sade

Orada, banyonun içinde, artık senin âlemin olan banyoda yüzü gözü tırmık içinde, şişmiş, oturuyorsun ve hâlâ eşitliğin mümkün olduğuna, herkesin aynı şekilde idare edilebileceğine inanıyorsun... Tıpkı sizden evvelkiler gibi, bugün birini suçlandırıyor elindeki avucundakini alıyor başkaları arasında paylaşıyorsunuz. O malı mülkü çoğaltmak için. Dedeleriniz de böyle yaparlardı. Ve böylece, binlercesinin elinden ekmeğini alıyorsunuz. Herkesin her yerde aynı derecede faydalı olabileceğine hâlâ inanıyor musunuz? Şarkıda olduğu gibi, hiçbirinin başkalarıyla boy ölçüşmek istemeyeceğine hâlâ inanıyor musunuz?

(*Marat, bayılmış gibi bir hal alır.*)

(*Dört şarkıcı, lavta ve pandomimayla Sade'nin söylediklerini gözönüne koymak isterler. Anlatmak istedikleri, yalnız, satabilenin faydalandığıdır.*)

Biri en iyi pasta yapan pastacı olarak tanınmıştır. Öbürü, en iyi bukle yapan sanatkar. Biri iyi şarap yapmakla şöhret bulmuştur, ya şu elmas yontucusuyla kim boy öyçüşebilir? Şu gördüğünüz kişi size, kemiklere masaj yapandan daha marifetli masaj yapar. Bir başkası en lezzetli yemekleri pişirir. Beriki en nadide gülleri yetiştirir. Şu, mükemmel pantolon diker, bu ölüm baltasını başkalarından daha iyi kullanır. Şunun vücut yapısı, başkalarınınkinden daha fazla sana zevk verir. (*Susar*) Sanıyor musun ki herkesin eşit olarak yaşaması için bu insanları yarıyolda bırakmakla onları daha fazla mutluluğa kavuşturabilecek-sin? Sanıyor musun ki, her biri, büyük bir zincirin küçük bir halkası olursa toplulukta bir ilerleme olur? Sanıyor musun ki azınlıkta bile önemsiz şeyler uğruna birbirinin saçını başını yolan, birbirine düğ-man kesilen bu insanların büyük bir toplulukta sulh içinde yaşamaları mümkün olur? Bunun böyle olabileceğine hâlâ inanıyor musun?

Marat

(*Marat doğrulur*) Sade! Senin önemsiz dediğin, esas olanıdır. İhtilâlimizin gidişi için, yufka yürekli, ayakbağı olanları ortadan kaldır-malıyız.

(*Pantomima biter, Marat banyoda ayağa kalkar.*)

Boğazlarına kadar zevke doymuş, morallerinin koruyucu örtüsüne bürünmüş olanlar için ne kadar korkunç olursa olsun, bizim için yalnız bir hal çaresi var, baştan aşağı yıkmak.. Dinleyin, bakın, duvarların arkasından dinleyin, nasıl fısıldaşıyorlar, nasıl dolaplar çeviriyorlar. Bakın, nasıl her taraftan gözetliyorlar ve sonlarını bekliyorlar.

Dört şarkıcı

(Teker teker ve müzik eşliğiyle)

Ne oluyor böyle, canım? Ben iyi bir fransızım ve anlamak istiyorum; kim beni vurmak istiyor? Bildiğime göre sıkıntılı günler geçti artık. Şimdi artık bu sözler neye tekrar ediliyor? Kral gitti, papaslar çamura yuvarlandılar. Kizadeler hapiste... daha başka neyi bekliyoruz?...

20 — ROUX'UN İKİNCİ DEFA HEYECANLANMASI

(Roux Öne sıçrar)

Açlığın önüne geçilmesi için, zahire ambarları temin edilmesini istiyoruz. İmalâthanelerin, fabrikaların bizim elimize geçmesini istiyoruz. *(Dört şarkıcı ve hastalar öne gelirler ve Roux'nun etrafını sararlar.)* Kiliselerde okullar açılmasını istiyoruz. Çünkü artık kiliselerde de faydalı şeyler yapılmasını istiyoruz.

(Coulmier ellerini uğuşturur ve karşı koymağa çalışır.)

Şu mel'un savaşa, karaborsacılığa vesile olan, istilâ hırsını uyandıran şu mel'un savaşa, hemen son verilmesini istiyoruz. Bunun için hemen ne lâzımsa yapılmasını istiyoruz. Her işde gayret gösterilmesini istiyoruz.

(Coulmier, tribünden iner ve koşarak Sade'in yanına gider, onunla konuşur, Sade, bu konuşmaya kulak asmaz.)

Bu savaş yangınına ateşlemiş olanların, bütün masrafları hemen ödemelerini istiyoruz. Kısaca; büyük bir savaş ve şanlı bir ordu düşüncesi hemen fikirlerden silinmelidir. Her iki tarafta da ünlü tek kişi yok. Her iki tarafta da yalnız. kudurmuş köpekler var. Aynı şeyi isteyen kudurmuş köpekler. Bunlar toprağın altına girmek değil, dört tekerlek üzerinde yeryüzünde dolaşmak istiyorlar.

Coulmier

(Sözü keserek) Bu bozgunculuktur..

Coulmier'nin karısı

Ordumuz bize lâzım.

Coulmier

(Telâşla Sade'ye dönerek) Bu sahne silinmeli...

Sade

(Coulmier'nin konuşmasına ehemmiyet vermeyerek, haykırır.) Aferin Jacques Roux, Senin papas kıyafetin benim düşüncelerime uygun geliyor. Çünkü şimdi en iyi şey, papas kıyafetiyle ihtilâli vaaz etmektir. Torbada daima hazır bir şeyler bulunduracaksın, sırası gelince, torbanın ağzını açacaksın, sonra eğer mümkünse baktın ki hoşla gitmiyor hemen oradan uzaklaşacaksın, papaz kıyafetin senin için güzel bir perde, Jacques Roux.

(İki hemşire onu yakalarlar ve uzaklaştırırlar. Duperret, bu karışık durumdan faydalanır ve Corday'i okşamaya başlar. Bu okşamalar, Corday'de hiçbir tesir yapmaz. Hastalar huzursuzluk içinde öne gelirler.)
(Roux'yu bir banka sıkıca bağlarlar.)

Roux

Marat, senin zamanın geldi artık. Göster kendini. Hepsi seni bekliyorlar. İhtilâl, bir gözkırpışı kadar sürmelidir. Herşeyi göz kamaştırıcı bir ışıkla çarpıp yok eden, yıldırım gibi.

(Roux, sıkıca bağlı bank'la yerinden sıçrar. Yakalayıp tekrar yerine oturturlar. Hastaları arkaya sürülür.)

21 SADE KIRBAÇLANTYOR.

Sade

(Oyun yerine ağır ağır gelir, ve giiriltüye kulak asmadan konuşur) Seni bir saat için, bir gün için el üstünde tutarlar sonra düşürüverirler. Marat, bugün sen onlara lâzımsın, çünkü onlar için eziyet çekmen gerekiyor.. bir yandan kütünü toprak içinde Pantheon'a da koyarlar..., ama yarın gelirler, o toprak kabı kırarlar parçalarlar ve... birbirlerine:

Kimmiş, bu Marat? diye sorarlar. Marat, şimdi sana benim de birlikte hazırladığım bu ihtilâl hakkındaki fikrimi söyleyeceğim...

(Arkadan gelen sesler kesilir)

Bastille'e hapsedildiğim zaman, tezlerimi çoktan planlamıştım. Kendi kendime olan nefretimden ve düşüncemin darlığından, kendi kamçımla vura vura onları sınırlarından dışarı atmıştım. Ben hapishanedeyken bunlar, batmakta olan bir sınıfın korkunç koruyucuları olarak karşıma dikildiler. Bunlar kudretlerini, ancak bir dramda muşahhas bir fevranla gösterebilirlerdi, mübalağalı bir canlanışla... o zaman onların zorbalıklarının mekanizmasını en ufak teferruatına kadar yeniden kurdum ve bende günah ve kötülük diye ne varsa onlarda dile getirdim. Bu, hâlâ kavrayabildiklerini kendi kendileriyle çekişenlere hücumdan ziyade kendime bir saldırıydı.

Suçla dolu bir toplum içinde, ben de, ta içimin derinliklerinde suç olarak ne varsa hepsini açığa vurdum. Bunu yaptım ki, kendi kötü duygularını incelerken, yaşadığım devri de inceleyeyim.... Düşüncelerimde devleşen ayıpları, acıları kendim açığa vurdum ve böylece kendi kendimi tesbit ettim ve şekillendirdim. Evvelâ şurada duran güzelle. *(Sahnenin önüne getirilmiş olan, Corday'i gösterir)* ilgilenmek istedim. Şurada sabırsızlıkla bekleyen ve sana, ihtilâlden söz ettiğim zaman beni dövmek için elinde kayısı tutan güzelle....

(Corday'i hemşireler oyun yerine bırakırlar. Sade, ona bir kırbaç uzatır. Sonra gömleğini çıkarır ve sırtını Corday'e döner. Yüzü ön tarafa dönüktür. Corday onun arkasında durur. Hastalar ağır ağır öne doğru gelirler. Coulmier'in tribünündeki kadınlar ne olacağını sabırsızlıkla beklerler.)

Önce ihtilâlde, korkunç bir öç alma, hayatım boyunca hayal ettiğim, çılgınca bir öç alma imkânları gördüm.

(Corday, ağır ağır vurmaya hazırlanır ve kamçıyı indirir. Sade iki büklüm olur.)

Fakat sonra kendim mahkeme huzuruna çıkınca....

(Kamçı. Sade aksırır.)

Evvelce olduğu gibi suçlu olarak değil, hâkim olarak, mahkeme huzuruna çıkınca, suçluları cellâda teslim etmeyi üzerime almama imkân olmadığını gördüm.

(Kamçı.)

Onların serbest bırakılması veya kaçabilmeleri için elimden geleni yaptım.. ölüm hükmü giydi:menin benim için mümkün olmadığını anlamıştım. Halbuki bunlar benim öz unsurlarımdı...

(Kamçı. İler.)

Bu hareketim, varlığımdan kopmamın en son delili olarak gösterilebileceği halde, bu son hamleyi yaptım.. Ve şimdi...

(Kamçı. İler.)

Ve şimdi... o ihtimal karşısında.... Öyle birşey yapabileceğim ihtimali karşısında, midem bulanıyor.

(Cord'ay durur ve güç nefes alır)

Eylülde Karmelit manastırında temizleme işi yapıldığı zaman, avluda birdenbire iki büklüm oldum ve kustum..

(Diz çöker.)

Çünkü sözüm doğru çıkmıştı.

(Corday, Sade'nin üzerinde bacaklarını açarak durur.)

Evet söylediklerim olmuştı. Kadınlar kanlı ellerinde, erkeklerin kesilmiş tenasül uzuvlarıyla koşuyorlardı.

(Sade kırbaç yer, yüzükoyun kapanır.)

Sonraki aylarda...

(Astım, nefesini keser.)

El arabalarıyla kurbanların hiç şaşmadan ölüm meydanlarına yol aldıkları zaman, baltalar yükseğe kalkıp kalkıp tekrar indiği zaman....

(Kamçı.)

İhtilâlde öç alma, bütün mânasını kaybetmişti. Bu öç almayı her düşünen insan anlamıştı. Bu, tamamiyle, mekanik bir öç almaydı.

(Kırbaç. Sade iki büklüm olur. Corday, dimdik durur.)

Özel bir teknokrasi içinde, insanlıktan uzak bir öç almaydı, bu..

(Kamçı.)

Ve şimdi, Marat....

(Kamçı. Sade güçlükle nefes alır.)

Şimdi, bu ihtilâlin bizi nereye sürüklediğini görüyorum.

(Corday kamçısıyla, Sade'nin üzerinde nefessiz durur. İki hemşire yanına gelir ve onu uzaklaştırırlar. Corday, kamçıyı sürükleyerek hemşirelerin arkasından gider. Sade diz çökmüş vaziyette konuşmasına devam eder.)

Bu ihtilâl bizi: ferdin eğitim içinde erimesine, hüküm verme imkânlarının yok olmasına, kendi kendini inkâra, götürüyor. Eserlerinin artık bir daha ele geçmesine imkân olmayacak kadar ferdî olan, her şeyden uzaklaşmış bir devletin idaresinde, ölüme yakın bir zâfa götürüyor. İşte onun için ben bu ihtilâle sırtımı çeviriyorum. Artık hiç kimseye bağlı değilim.

Eğer yok olmaya mahkûmsam, insanın kendi kuvvetiyle kazandığı her şey gibi, onu kazanmak istiyorum. Kendi kendimden dışarı çıkıyorum. seyrediyorum, burnumu sokmadan, hâlâ seyrediyorum. İncelediklerimi sıkıca tutuyorum ve beni bir sessizlik sarıyor.

(Güç nefes almaya başlar ve susar.)

Ve yok olduğum zaman, bütün izlerin arkamdan silinmesini istiyorum.
(Gömleğini yakalar ve bir taraftan giyinerek sandalyasına döner.)

22 ZAVALLI MARAT, KOVALANIYOR VE GÖZDEN DÜŞÜYOR.

Marat

(Öne eğilmiş ve yığılmış bir halde) Simonne, Simonne. (Gözleri kamaşmış gibi bakar) Neden o kadar karanlık oldu? Alnımdaki bezi değiştir. Sırtımdakini de. Üğüyor muyum yoksa sıcaktan mı ölüyorum, anlayamıyorum.

(Simonne hazır vaziyette beklemektedir. Yapmacıklı hareketlerle Marat'ya eğilir, elini alnına koyar, bezleri değiştirir. Serinletmek için yelpazeler. Hastalar oyun yerinin arkasına çömeleirler.)

Simonne, bana Bas'yı çağır da hitabemi yazdırayım. Fransız milletine hitabemi....

(Simonne, dehşet içinde başını sallar ve eliyle ağzını kapar.)

Simonne, kâğıtlarım nerede? Biraz evvel şurada görmüştüm. Neden bu kadar karanlık oldu, Simonne?

Simonne

(Tahta üzerinde duran kâğıtları ona daha yakın bir yere iter.)

Kâğıtların yanında duruyor, Jean Paul.

Marat

Hokka nerede? Kalem nerede?

Simonne

(Marat'nın yanında duran yazı takımını gösterir.)

Kalemin yanında duruyor, Jean Paul, hokka da her zamanki yerinde. Gözlerini karartan herhalde bir buluttu, belki de geçici bir duman, cesetleri yakıyorlar.

Dört şarkıcı

(Sarkı söylerler) Zavallı Marat. Seni Kovalıyorlar. Sana hüküm giydiliyorlar. Sen ise onlardan kaçıyorsun, daima gizlenmek zorundasın. Ne-

rıyatını mahveden, her şeyi alaşağı eden yazılarının basılmasına engel olanların yolundan kaçyorsun. Zavallı, Marat. Biz senin davana inanıyoruz. Seni, iz peşinde giden köpeklerle bulup meydana çıkarıncaya kadar, tütten bir lambanın ışığı altında, kan çanağına dönmüş gözlerine aldirmeden, gizli gizli, nefes almadan, yazdın, yazdın. Sonunda evini kuşattılar, kapılarını söktüler, seni tekrar yerin dibine soktular. Zavallı, Marat. Biz senin davana inanmak istiyoruz. Fakat banyonda oturduğun şu anda, acıyan yaraların nefes darlığın sana ter dökülürken, senin bilgince tasarıların hâlâ işe yarar mı dersin? (*Müzik susar.*)

23 CORDAY'LE DUPERRET'İN İKİNCİ DEFA KONUŞMASI.

(*Hemşireler ve Duperret, Corday'le meşguldüler. Onu, birlikte kaldırırlar. Hemşireler esvabını düzeltirler ve başına şapkasını geçirirler. Hastalar ve şarkıcılar arkaya çekilirler. Haberci öne gelir ve değneğiyle üç defa yere vurur.*)

Haberci

(*Flüt'le birkaç nota üfler. Ortaya birçok can sıkıcı mevzular attıktan sonra, şimdi de biraz hayatın ışıklı taraflarını seyredelim. Çünkü biri ateşler içinde yansa, öteki dayak yese de, bunlardan öte, gönlü ısıtan bir sevgi de vardır. Duygularımız yalnız mutsuzluk, yalnız kin değildir. Hayır, hayat aynı zamanda mertlik ve kalp güzelliği ile doludur. İşte, bakın, şu birbirine sarılmış çifti seyredelim.*

(*Hemşireler, Corday'i oyun yerine getirirler. Duperret, kolunu ona dolamıştır. Haberci değneğiyle onları gösterir.*)

İşte o, dalga dalga güzel taranmış saçları... (*Corday'in saçlarını gösterir.*)

İlgi çeken uçuk benzi...

(*Yüzünü gösterir.*)

Gözyaşlarıyla parlayan gözleri...

(*Gözlerini gösterir.*)

Şehvetli dudaklarıyla...

(*Dudaklarını gösterir.*)

Sonra onu okşamaktan bıkmayan...

(*Duperret'i gösterir. Duperret, Corday'in ayağını kaldırır ve iskarpinini öper. sonra bacaklarını öpmeye başlar. Corday, onu iter.*)

Zarif hareketlerle onu...

(İtilen, Duperret dengesini kaybeder ve hiç de zarif olmayan bir hareketle, kıçüstü oturur, fakat hemen ka'kar ve Corday'in karşısında... sevgisini belirtmek isteyen garip bir poz alır. Corday nefretle başını çevirir.)

Kalbi çarparak okşayan sevgilisinin (Duperret'in kalbini gösterir,) ihti-raslı bakışlarını keyifle seyredelim... Henüz başları gövdelerinden ayrılmadan.....

(Orkestra, Corday'in havasını çalar, Corday, söyleyeceği cümleyi hatırlamaya çalışır.)

Haberci

(Fısıldar) Bir gün gelecek, bu gerçekleşecek....

Corday

Bir gün gelecek, bu gerçekleşecek .İnsan, kendi kendisiyle de. kendi benzerleriyle de ahenk içinde yaşayacak.

(Duperret, Corday'in ellerini, kollarını öper.)

Duperret

(Corday'in saçlarını okşar, müzikle) Bir gün gelecek cemiyet kural-larına uymakla beraber (Elini Corday'in esvabı altına sokar. Corday çekilir) her kişi yalnız kendine itaat edecek ve hürriyetini muhafaza edecek.

(Corday'in dudaklarını öpmek ister, Corday kendini kurtarır.)

Corday

Bir gün gelecek herkes kendi halkını her şeyde aynı eşitlikle kullanacak.

Duperret

(Corday'e sımsıkı sarılmıştır, okşar) Birgün gelecek, insanlar arasındaki tabii eşitlik, sağlam bir ahidle....

(Corday, Duperre'in elinden kurtulur ve kaçır. Duperret, onu tutmaya çalışır. Konuşmasına da devam eder.)

çok daha yüksek bir düzene girecek.

(Nefes nefese)

Öyleki... herkes....

(Hemşirelerden biri Corday'i tutar ve geri çeker. Corday'e bir kahraman pozu verilir)

cisimleri ve ruhları farklı da olsa, şartlarda düzen ve hukuk bakımından eşitlik hüküm sürecektir.

(Geniş bir nefes. Duperret de Corday'e uygun bir poz alır, öyleki, çok hoş bir sahne sonu gösterirler.)

24 AĞIZDAN AĞIZA DOLAŞAN BU YALANLAR.

Marat

(Doğrulur. Corday'i hemşireler geri çekerler. Duperret arkasından gider.)

İdeal bir devlet hakkında dönüp dolaşan bu yalanlar. Güya, zenginler, ellerindeki malı mülkü gönül hoşluğuyla vermeye hazırmışlar. Arasıra, zamana göre, baskı altında bunu yapmaları gerekiyorsa, bu hareketleriyle yeniden, daha çok kazanacaklarını bildikleri için yapıyorlar bunu. Şimdi, bu demek oluyor ki, işçiler yakında daha yüksek bir ücret isteyecekler. Neden....

(Bir hastanın başı perde aralığından görünür. Perde içeriden çekilir.)
Çünkü yükselen bir verim ümit ediliyor, ve bunun neticesi olarak damüteşebbislerin ceplerini kabartan daha büyük çapta bir alışveriş oluyor... Zannetmeyiniz ki bu baskısız başarıyor.

(Oradan buradan hastalar kalkarlar ve ağır ağır ortaya gelirler. Orada kulak kabartarak dururlar.)

Eğer ihtilâlimiz bastırıldı ve şimdi artık durum düzeldi zannediyorsanız, yanıyorsunuz. Şimdi ortada yoksulluk görmüyorsanız onu cilâladılar da onun için görmüyorsunuz. Eğer para kazanıyorsanız, sanayicilerin çevirdikleri dolaplardan kendinize birşeyler temin edebiliyorsanız, ve bu size, mutluluğa açılan bir kapı gibi görünüyorsa, ellerinde hâlâ, size olandan çok daha fazlası olanların bir buluşudur, bu....

(Hastalar ve dört şarkıcı ağır ağır öne gelirler)

Onlara inanmayın. Omuzunuza dostça vurup: "Arada artık sınıf farkı kalmadı, anlaşmazlığa artık hiç sebep kalmadı," derlerse, onlara inanmayın.

(Coulmier, huzursuzlukla etrafa bakar.)

Çünkü onlar artık saltanatın en yüksek noktasına erişmişlerdir.

(Halka döner)

sanız, yanıyorsunuz. Şimdi ortada yoksulluk görmüyorsanız onu cilâ-yarak elde ettikleri mermerden ev, çelikten satolarında refahın şahı-kasına erişmişlerdir ve buna sözde, "Kültür yayma," adını veriyorlar,

(Coulmier tribünden atlar ve koşarak Sade'in yanına gelir, onunla konuşur. Sade'da hiçbir reaksiyon görülmez.)

Kendinizi kollayın, çünkü keyifleri istediği zaman, yığdıkları paralarını korumanız için sizi yine savaşa yollarlar.

(Sade kalkar ve oyun yerine gelir.)

Satın alınmış bilgilerle, hızla gelişen silâhları günden güne daha fazla kuvvetleniyor. Biliniz ki o silâhlar sizlerden çoğunu ortadan kaldırmak içindir.

Haberci

Seyrettiğimiz bu oyundan iyice zevk alabilmek için, bu olayın, yaşadığımız bu zamanla hiçbir ilgisi olmadığını hemen ilâve etmemiz lâzım. Siz belki de, susmak daha iyi olurdu, diye düşünebilirsiniz. Ama size şunu göstermek istedik: eğer kader bize onu, geleceği keşfedersek, ortaklıkta bir temizlik yaparı ve ihtilâflara nihayet vereni göndermeseydi, başımıza neler gelebilirdi. Biz hepimiz memnuniyetle onun istikbali görüşünü kabulleniyoruz. İşte onun için de, Corday karşımızda duruyor ve Marat'ın söz söylemesine mâni oluyor.

(Corday'i gösterir, Corday, iki hemşire tarafından ayağa kaldırılmış ve getirilmiştir. Coulmier, içi rahatlamış olarak tekrar yerine döner.)

25 CORDAY'IN İKİNCİ ZİYARETİ.

(Corday elini kapıya vurmak için kaldırmış gibi tutar. Arkasında hemşireler onu korumaya hazır bir vaziyette dururlar. Haberci, Corday'a değneğiyle bir işaret verir, Corday, kapıya vuracaktıymış gibi elini hareket ettirir, Haberci değneğiyle üç defa yere vurur.)

Corday

Buraya, bu mektubu vermek için geldim.

(Göğsünden bir mektup çıkarır.)

Tekrar rica ediyorum, beni Marat'nın yanına götürünüz.

(Tereddüt eder.)

Çok bahtsızım, onun yardımına ihtiyacım var.

(Corday, mektubu Simonne'ye uzatır. Simonne, ne yapacağını şaşırır gibidir. Corday'a doğru bir adım atar, sonra tekrar banyoya döner ve Marat'nın başındaki havluyu değiştirmeye koyulur.)

Corday

(Yüksek sesle tekrarlar.)

Onun yardımını istemek hakkım benim,

(Eliyle, gûya, kapıyı iter. Simonne, bir takım sinirli hareketler yapar.

Sonra, Corday'e doğru koşar ve elindeki mektubu çekip alır.)

Marat

Kapıyı vuran kimdi, Simonne?

(Simonne, şaşkın şaşkın Marat ile Corday arasında birkaç adım gider gelir.)

Haberci

(Fısıldar.) Cean'den gelen bir kızcağız, bir ricacı. Mektup getirmiş.

(Corday o sırada oyun yerinde yığılıp kalmıştır. Duperret kalkar ve kolunu Corday'in arkasına dolar. Hemşireler yetişirler ve Corday'i bankına götürürler.)

Simonne

(Şaşkın ve öfkeli) Ben kimseyi içeri sokmam. Bu gelenler sadece babama iş çıkarıyorlar. Sanki senin, bu sarsak, sefil kişilerin avukatı, doktoru, rehberi olmaktan gayrı bir işin gücün yokmuş gibi, bunların aile entrikalarını, karıkoca kavgalarını mı dinleyeceksin?

(Simonne mektubu yırtar, kâğıt parçalarını önlüğünün cebine doldurur. Marat'nın omuzlarına ıslak bir bez koyar.)

Sade

(Oyun yerine gider ve banyonun önünde durur. Orkestra akompanymanı ile)

İşte böyle, Marat. İhtilâl onlar içindi. Dişleri ağrıyordu, dişlerini çek-tirmeleri lazım geldi. Çorbalarının dibini tutturdular, sinir içinde daha iyi bir çorba istiyorlar. Birine kocası kısa boylu geliyor, uzun boylusunu istiyor. Birinin ayakkabısı ayağını sıkıyor, komşusunun ayakkabısını daha rahat görüyor. Şairin birinin aklıma yeni mısralar gelmiyor, ümit-

sizlik içinde yeni fikirler yaratmak istiyor. Bir balıkçı oltasını denize salmış saatlerdir balık istiyor, aceba neden oltaya bir balık takılmıyor? Ve böylece ihtilâle yollanıyorlar ve sanıyorlar ki ihtilâl onlara her şeyi verecek: bir balık, bir ayakkabı, bir şiir, yeni bir koca, yeni bir kadın. Marş... bütün kaleleri yıkıyorlar ve sonra durup bakıyorlar; gördükleri şey hep eskisi gibi. Çorba yanmış, mısralar berbad, ortak yatakta

ve böylece bize, bütün kahramanlığımızı, bizi lağım çukuruna sürükleyen bütün kahramanlığımızı, şapkalarımızın içine yerleştirmekten gayri bir iş kalmıyor. O da eğer bir şapkamız kaldıysa...

(Müzik, trajik bir tonla, bir kuartet'e geçer. Dört şarkıcı poz alırlar.)

Dört şarkıcı

Zavanlı Marat, hayatın boyunca zihin yordugun her şey boşa gitmedi. Hekimlik bilgilerin, bilhassa, kulaklarında uğultular, cınıltılar duyduğun şu sırada işe yaramaz değil. Fizik bilgilerin de öyle. Dört duvarının içinde hapsolup kalmış. Zavallı Marat, düşmanların etrafı kuşattıkları şu sırada, fizik bilgilerin de boşa gitmiş sayılmaz. Marat! Daracak yerinde hâlâ büyük topluluklar münasebetini tanıyor musun? Marat! Daracak banyonun içinde hâlâ aklın başında mı?

(Marat yorgun bir halde başını önündeki tahtaya dayar.)

Şimdi ateşler içinde yanarken ve sayıklama halindeyken de hâlâ bu âlemin ne olduğunu bize açıklayabilir misiniz? Marat, karanlıklar içinde seçemediklerimizin neler olduğunu bize sayabilir misin?

(Müzik dramatik bir tonda devam eder. Marat sayıklama halindedir. Simonne alnını yoklar, onu serinletmek için yelpazeler, alnındaki bezi değiştirir.)

26 MARATIN HİKÂYESİ.

(Bütün sahne sarsılır, titrer ve döner. Pantomima grubu el arabasıyla sahneye gelir. Arabayı bir erkek ve bir kadın çekmektedir. Bunlar, Marat'ın ana ve babası rolündedirler. Arabadaki figürler, ilmi, askeri, kilise kuvvetlerini ve yeni zenginleri temsil ederler. Rahip, asillerden ganimet olarak alınan altın çuvallarının sahibini takdis etmektedir. Figürler nişanlarla süslenmiş ve ibtidai armalarla işaretlenmişlerdir. Kıyafetleri aşırı derecede kaba ve gülünçtür.)

Marat

(İyice doğrularak) Geliyorlar... Dikkat.. Suralara bakın... Figürlerle dolu şu galeriye, yüksek rütbeli rahiplere, nişanlarla kalp akçeyle bezenmiş kişilerle dolu şu kabineye bakın.. Dikkat.... Yeni bir devlet, bir sanltanat kurmak için buraya geldiler. Bu devlete, Fransa adını verecekler.... ve bu büyüklük karşısında siz küçüclük kalacaksınız, sürüneceksiniz... Dikkat... Geldiler bile.. Evet. Onları görüyorum. Onları duyuyorum.

(Gürültü gitgide ziyadeleşerek devam eder)

Haberci

(Değneğiyle yere vurur) Sayın seyirciler... Dinleyiniz... Bu kişiler, *(Figürleri gösterir)* onu size *(Marat'yı gösterir)* nasıl tasvir edecek, ler.... onu ebediyen gömmeden önce....

Evvvelâ, onu doğduğu güzel şehrin *(Marat'yı gösterir)*

(Öğretmeni temsil eden pandomimacıyı gösterir) dinleyelim.

Öğretmen

(Falsolu bir sesle şarkı söyler) Bu Marat, daha çocukken oyun arkadaşlarını kızıştırıp bağıra bağıra birbirine saldırtırdı. Tahta kılıçlarla dövüşürlerdi ve daha o zaman kan dökülürdü.

(Arka taraftan sesler yükselir) Yakalayıp esir aldıklarının ellerini avaklarını bağladılar ve onlara işkence ederlerdi. Bu kavgalarının sebebini kimse anlayamazdı.

Haberci

(Anneyi temsil eden figürü gösterir)

Şimdi de onun anlatacaklarını dinleyiniz. Onu en iyi tanıyan, daha küçükken ne olacağını sezen odur. Çünkü, Marat'yı o doğurdu.

Anne

(Öfkeli bir sesle konuşur) Yemek yemek istemezdi. Günlerce konuşmadan sessiz sedasız yatardı. Onu cezalandırmak için sırtında değnekler kırardık.

(Tiz bir kahkaha ile güler. Arkadan da kahkahalar ve değnekle vuruş sesleri.)

Onu bodruma hapsederdik, hiç faydası olmazdı. Onunla başa çıkmak imkânsızdı.

(Tekrar bir kakkaba atar.)

Baba

(Yerinden fırlar, kendisiyle kavga eder bir sesle) Onu ısırduğım zaman, o da beni ısırırdı. Onu bir tarafa bağlamak istediğim zaman tostoparlak olurdu. Suratına tükürdüğüm zaman baston yutmuş gibi dimdik dururdu; sanki buzdan bir insan.

(Tüyler ürpertici bir kakkaba atar.)

Marat

Evet, sizi görüyorum, iğrenç ana, baba...

(Her iki figür kakkahalarla sarsılarak çömelirler, bir sandalda oturuyorlarmış gibi öne arkaya sallanırlar.)

Nasıl bir sandal içinde sallanıp duruyorsunuz öyle? Sizi görüyorum, sizi duyuyorum, neden öyle tüyler ürpertici kakkahalar atıyorsunuz? *(İki figür, sallanarak yanyana otururlar. Kakkahaları kesilir.)*

Simonne

(Banyonun yanına gelir) Sayıklıyorsun, Jean Paul... Yazma artık... Jean Paul, bu yazılar seni mahvediyor. Şöyle rahatca uzan. Kendini koruman lâzım.

Marat

Sayıklıyorum. Bunların baştan beri nasıl figürler olduklarını şimdi açıkça görüyorum.

Öğretmen

(Yerinden fırlayarak) Bu palavracı, daha beş yaşındayken, öğretmenin bildiklerini, be... ben... ben de biliyorum, hattâ daha fazlasını, diyor... Onbeş yaşında üni.. üni.. üniversiteyi fethettim, bütün pro.. pro... profesörleri alt ettim, bütün fikri kabiliyetleri ayağımın dibine bürdüm, diyor. Evet, öyle söylüyor. Burada olduğum ne kadar doğruysa... ne kadar doğruysa. *(Elindeki bastonu sallar.)*

Marat

Simonne, evvelce yazdıklarım nerede? Potovsky'nin maceraları, Polonya mektupları, esaret zinciri hakkındaki yazılarım?...

Simonne

(Sözü değiştirir) Bırak şunları, Jean Paul. Seni mahvetmekten başka bir işe yaramıyorlar....

Marat

Onları tekrar görmek istiyorum, git ara bul, bana getir.

Öğretmen

Bir serserinin karalamaları, şuradan buradan çalınmış fikirler, saçmalar...

Asker temsilcisi bir kontum adıyla bir klap yayınladı. Bir prens adıyla da başka bir kitap daha! Ün salmağa, saraya girip çıkmağa can atan şu şarlatana bakın. İstedikleri olmadı için onlara karşı cephe aldı.

İlim temsilcisi

Bu içyüzü karışık, Marat, İngilterede ne yaptı?... En yüksek cemiyetlerde bir salon adamı değil miydi?... Sonra, oradan kaçmak zorunda kaldı, çünkü onu hırsızlık ederken, alavere yaparken yakaladılar. Sonra ne yaptı?... Yeniden, nüfuzlu çevrelere girmeyi becerdi... Orada, Kont d'Artois'nın hekimi olarak vazife almadı mı? Yoksa sade baytarlık mı etti? Onu, aristokratların çevresine girip çıkarken görmedik mi? Bir konsültasyon için, otuzaltı altın almıyor muydu? Birçok hediyeler de, caba... Bunlar yetmiyormuş gibi bazı asil hanımların hususi iltifatlarını da kazanıyordu.

(Coulmier'nin karısı ve kızı, tasdik ederek alkışlarlar.)

Yeni zengin

Sonra, bir şarlatandan başka bir şey olmadığı anlaşıncı, ilaçlarının, su ve tebesirden başka birşey olmadığı meydana çıkınca, onu, evi gibi

yaşadığı, alışık olduğu çevreden dışarı attılar... o zaman bastı yaygarayı... Bağırıp çağırmaya başladı...
(Arka tarafta haykırımlar.)

"Parası olanlar hırsızdırlar! Al aşağı edin zahımleri".... diyordu.
(Dipteki haykırımlar yeniden başlar.)

Haberci

(Bukleli perüklü bir figürle öne gelir) Mösyö Voltaire'i sizlere tanıştırmak, bizim için çok büyük bir şereftir.
(Figürü değnekle gösterir.)

Voltaire

(Monoton bir sesle) Marat, adında birinden "İnsanlar hakkında" ismini taşıyan bir deftercik aldık. Adı geçen, Marat, bu revolüsyoner makalesinde bize, fikrin yerinin beynin kabuğunda olduğunu ve oradan vücudun cild altındaki sistemine tesir ettiğini açıklıyor. Sonra, vücut makinesinin birçok bilgiler emdiğini ve onları muayyen zamanlarda teker teker, santrifüjlerle şura kalbettiğini ilâve ediyor. Başka kelimelerle, bu efendi şunu demek istiyor: Bir nasır beyin kabını ruhl bir ıştırakla dolduruyor, yese kapılan bir ruh karacığere veya böbreklere zarar veriyor. İlim olarak ortaya konulan ve bizim için vakit kaybından başka bir şeye yaramayan bu gibi safsatalara, gülecek vaktimiz bile yok.
(Cucurucu ve Rossignol alay ederek gülerler) Ha ha ha...
(Ortaya, hurma dalı taşıyan bir figür çıkar.)

Haberci

Bu efendi, mösyö Lavoisier'dir. Şöhretinin şahikasında olduğu zamanki hali.

(Değnekle gösterir.)

Lavoisier

(Monoton bir sesle) Akademi, Marat, adında birinin, ateş, elektrik ve ısı hakkındaki bir eserini kabul etmiş. Bu zat, sağlam ve sabit olan bu unsurların değerini hiçe indiriyor, bunlar hakkında hüküm veriyor, ve bizim bu husustaki bilgimizi tashihe kalkışıyor. Neticede: menfi, müsbet, elektrik mıknatısının normal olan faaliyetini kendi bir buluşu ola-

rak ortaya koyuyor. Bugün artık banyosunun içinden çıkamıyorsa ve kaşıntıdan ne yapacağını bilemiyorsa, buna hiç şaşılmaz.

(Kokol ve Polpoch alay ederek gülerler. Ha, ha, ha.)

‘Anne ve baba da kahkahalar atarlar. Figürler, hüküm vermeye hazırlanan hâkim pozu alırlar)

Voltaire

(Müzik eşliğiyle) Ve bütün keşiflerinde başarısızlığa uğrayınca..

Rahip

İhtilâli kendine alet yaptı...

Öğretmen

Ve baskıda olanların tarafına geçti.

Yeni zengin

Ve kendine halkın dostu, dedi.

Rahip

Ama halkı düşündüğü yoktu.

Lavoisier

Yalnız kendisinin yapacağı baskıyı düşünüyordu.

(Öne arkaya sallanarak, acı kahkahalar atarak, anne ve baba figürlerle dolu arabayı iterler. Roux hâkim rofûnde, telâşla öne gelir.)

Roux

Kendine has fikirlere saplanan ve her yönden sınırları aşmaya cüret edenlerin, vay haline.... Eunu niçin yaparlar?... Ün salıp şöret yapmak ve böylece geçmişteki kötülüklerini unutturmak için... Sen azizlik mertebesine yükselmek istiyordun, onun için ateşi ve ışığı araştırdın... *(Dipte kaynaşma başlar.)*

Kuvvetlerin nasıl güdülmesi gerektiğini öğrenmek istediğin için elektriklerle uğraştın. Sen, insan vücudunun mahiyetini meydana koymak için ruhun ne olduğunu anlamaya çalıştın.

(Hastalar grup halinde öne gelirler.)

İhtilâl istedin, çünkü o sana, her ahvalde esaslı değişikliklerin ön plan-da yer aldığını ve bu değişiklikler olmayınca bütün bağlanan işlerin meyve vermeyeceğini gösteriyordu.

(Coulmier yerinden fırlar, hemşireler ve gardiyanlar Roux'ya doğru koşarlar ve onu arkaya doğru iterler. Sade, sandalyasının önünde dimdik durur ve gülümser.)

(Corday sıra üstünde uyur. Duperret onun önünde yerde oturur.)

Koro

(Müzik eşliğiyle) Marat, bizim ihtilâlimiz ne oldu?... Marat, biz yarına kadar beklemek istemiyoruz. Marat, biz hâlâ fakir insanlarız. ihtiyacımız olan değişikliği bugün istiyoruz.

(Müzik susar.)

Haberci

(Tahta circırı çevirir.)

Sûratle geçen zamanda işte biz böyle, keyfimize göre yöneliyoruz. Zaten bu devrin sonu da uzak değil artık. Kısa bir zamanı kolaylaştırmak, hafifletmek için, burada bir görünüş olarak bunu gözönüne koyduk... ve oynuyoruz. Güya, her şeye göz diken son, kendi arzusu ve kendi isteğiyle değişebilir ve yakalayabilirmiş gibi. Biz şimdi yaşadığımız zamandan zevklenelim ve perde arasında bu durumu biraz inceleyelim. Çünkü bira ve kahvelerimizi içtikten sonra, yine bu banyodaki ile karşılaşacağız.

PERDE

PERDE II

SAHNENİN ARKASINDA YURT'UN ÇANLARI ÇALAR

ULUSAL TOPLANTI

(Aynı sahne şu değişikliklerle:

Sağda, Sade'nin sandalyası, ve Coulmier'nin tribünü önünde, "Giron-dist"leri temsil eden hastalar otururlar.

Duperret, zevk kızları rolü için süslenmiş iki hasta kız arasında oturur. Marat'nın banyosunun solunda "Jakobin"ler rolünde hastalar, halk hamileri bulunurlar. Dört şarkıcı da oradadır.)

Kısımlara ayrılan korolar:

Uzun ve tutuk sesler. Buh-Ruf

Uzun ve monoton ışıklar

Boğuk bir tepinme

(Marat, banyosunda ayağa kalkmıştır. Öne doğru bakar.)

Haberçi

Marat'ı partiyi kaybetmeden önce, fikren son konuşmasını nasıl yaptığını duyuyoruz. Halka, dinleyicilere, hatip olarak kimi seçmeleri lâzımgeldiğini tavsiye ediyor.

(Orkestraya doğneğiyle işaret veriyor. Bir not. Tabloyu teşkil edenler, ıslık çalarlar, gürültü ederler, ayaklarını yere vururlar.

Sesler

(Ezberlemiş.) Marat'ı al aşağı edin.. Konuşmasını yasak edin.. Hele şuna bakın.. Haktan konuşacakmış... Defolsun, Marat.. Yaşasın Robespierre, yaşasın Danton....

Marat

(Öne doğru konuşur. Bütün konuşma sırasında sahnedekilere bakmaz. Konuşmasını belirli olduğu açık surette anlaşılar.)

Hemşerilerim... Ulusal toplantının delegeleri... Ülkemiz tehlikece... Bütün Avrupa ordularını sınırlarımıza salmış. Bu ordular, bizi boğmak isteyen ve daha şimdiden ganimetler için çekilgen kışkırtıcılar tarafından idare edilmektedir. Peki... biz buna karşılık ne yapıyoruz?

(Solda tepinmeler.)

Harbiye Nazırımız, faziletinden ve namusundan hiç bir zaman şüphe etmediğimiz, Harbiye Nazırımız, ordumuzun iagesine tahsis edilmiş olan hububatı kendi hesabına yabancı ülkelere sattı. Bunlar şimdi, bize karşı gelen güruha yarıyor.

(Uzun bir ıslık. Arada haykırışmaklar.) Yalan, atın şunu dışarı.

Marat

Ordu kumandanımız, Dumourier. Ordu kumandanımız, Dumourier... (Coulmier'nin karısı söze karışır.) Bravo.. Yaşasın....

Marat

Ondan zaten daima sakınırdım. Az zaman evvel kahramanlığına senlikler yaptığımız bu adam, düşmanla birlik oldu....

Sesler

Kahrolsun... Bravo... Yalan.. (Tepinmeler)

Marat

Generallerimizden bir çoğu göçmenlere sevgi beslerler.. neden? Ortak olacakları işleri tekrar ele alacakları günü bekledikleri için,

Sesler

Onların boyunlarını vurmaları... Marat'ı kovmaları... Kışkırtıcı... Yalan... Yaşasın, Marat....

Mali mevzudaki mutemetlerimiz de başka türlü değil... Çok sevilen ve övülen, Mösyö Cambon, karşılıksız kâğıt para bastırarak kesesini dolduruyor, sonra işi mahkemelere düşürerek enflasyon yaratıyor.

(Islıklar, tepinmeler, Rossignol söze karışır.) Yaşasın serbest alışveriş.

Duyduğuma göre, işini bilir bankacımız, Perregaux, İngilizlerle birlik olarak, ses duyulmaz yeraltı mahzenlerinde bize karşı bir casusluk merkezi idare ediyormuş.

Coulmier

(Coulmier yerinden fırlar ve itiraz eder.) Bu ne saygısızlık, ne hayâsızlıktır... üstün değerli, şeref nişanı sahibi bir şövalyeye, Napoléon'un Fransa Bankası şefliğine getirdiği bir kişizadeye karşı bu ne küstahlık...

Sözü kesen sesler

Marat'yı susturun... Ağzını tıkayın... Sözlünü kesme, Marat... Marat, konuş... Yaşa, Marat....

Marat

(Devam ederek) Halk, yediği ekmeğin faizini ödeyemiyor... Askerlerimiz paçavraya dönmüş kıyafette dolaşıyorlar. İhtilâle karşı, içten bir savaş patlayacak.... Peki.... biz buna karşı ne yapıyoruz? Şimdiye kadar zengin manastırlara ait araziden, yersiz yurtsuz olanlara hiçbir yardım gelmedi. Halbuki ben, senelerden beri bunların parsellenmesini ziraî makinelerle ekilip biçilmesini ve bundan faydalanılmasını teklif ediyordum. O eski manastırlarda ve şatolarda kurulmuş olması gereken atelyelerden bugün ortada bir şey yok. Kim iş sahibiyse, komisyoncular, borsacılar ve hava oyuncularını için alınteri döküyor. *(Islıklar.)* Hemşerilerim... Peki biz, bizi soyanların hürriyeti için mi çalıştık?...

Sesler

Yeter... yeter... Dinleyelim.. dinleyelim.

Ülkemiz tehlikede... Fransadan konuşuyoruz... Peki... Fransa kimindir... Hürriyetten konuşuyoruz.... Peki... hürriyet, kimin içindir... Ulusal Toplantının Delegeleri... hiçbir zaman geçmişten sıyrılmayacaksınız... Hiçbir zaman ne gibi değişikliklere sizi sürüklediklerini anlayamayacaksınız...

(Islıklar ve homurdanmalar)

Niçin burada, burada bu toplantıda, her isteyen rahatça, olup bitenleri dinleyebilmesi için binlerce yer yok?

Duperret

Bu adam ne istiyor? Neden bu konuşmayı yapıyor? Halkı, yeniden kıskırtmak mı istiyor?... Bir kere şuraya, şu tribünlerde oturanlara bakın... dokumacı kadınlar, kapıcılar ve çamaşırcılar.... iş zamanlarından

çalarak buraya gelmişler... Daha kimler var?... Dinleyicileri kimler?... Dolandırıcılar, serseriler, parazitler, bütün sokaklarda sürtenler...

(*Dinleyiciler arasında kaynaşma*)

ve kahvelerde tembellik edenler..

(*Sözünü keserek haykırışlar*) Ah... elimizden gelseydi....

hapisten çıkmışlar.. tımarhane kaçkınları....

(*Gürültü ve ısıklık*)

Ülkemizi bunlar mı idare edecek?....

Ülkemizi bunlara mı idare ettirmek istiyor?...

Marat

Yalancılar sizi! Halktan nefret ediyorsunuz....

(*Öfkeli sesler, haykırışlar.*)

Sesler

Yaşa, Marat... Doğruyu söylüyor....

Marat

Halktan daima, ham, şekilsiz bir kütle olarak bahsediyorsunuz. Çünkü ondan ayrı yaşıyorsunuz... Esas gayelerini bilmeden ihtilâlin cazibesine kapılıp sürüklendiniz. Kıymetli Danton'umuzu elbette sizler de hatırlarsınız... "Zenginliği yasak edecek yerde fakirliği şereflendirmeye çalışalım," diyen Danton'umuzu. Ya Robespierre'imiz... Cebir kelimesini duyduğu zaman benzi sararan, Robespierre; kibarların sofrasında, mum ışığında parlak konuşmalar yapmadı mı?

(*Dil şapırdatmaları. Sözü keserler.*) Kahrolsun Robespierre.... Yaşasın Marat...

Hâlâ da şu perükleri pudralı alçaklara, Necker'lere, Lafayette'lere, Talleyran'lara benzemek istiyorsunuz.

Coulmier

(*Sözünü keserek*) Ağzını topla. Bugün 1808 yılında yaşıyoruz. O zaman çamurdan çekip çıkarılan bu isimlere, Kayzer, lâıyk oldukları şerefi tekrar vermedi mi?

Marat

(*Sözünü keserek*) İsimleri ne olursa olsun.. onlar ve onlar gibiler yeter artık. Bugün artık hakiki bir halk mümessili isiyoruz, biz. Rûş-

wet almaz, inanılır birini istiyoruz. Dağınık bir hale geldik, kargaşalık içinde yaşıyoruz. Pekalâ... Bu ilk duraktır. Şimdi ikinci durağa yavaşmamız gerekiyor. Menfaatlarımızı koruyacak birini seçin...
 (Sözünü keserler.) Marat, diktatör... Banyo içinde diktatör. Lağırma atın şu Marat'ı.... Farelerin diktatörlü...

Marat

(Devam eder) Diktatör... Bu kelime yok olmalıdır.... Efendileri, ileri gelen rahipleri hatırlatan her şeyden nefret ediyorum. Ben bir şeften bahsediyorum. Öyle bir şef ki, kriz zamanında....

(Sözleri gürültü içinde kaybolur.)

Duperret

Kan dökülmesi için yeni bir ayaklanma istiyor. Onun için halkı kışkırtıyor.

Marat

Biz kan dökmek istemiyoruz. Kendimizi korumak için öldürüyoruz. Yaşayabilmek için çarpışıyoruz.

Duperret

Ah, keşki hâlâ bu dalgalanma yerine, yaratıcı fikirlerimiz olsaydı. Kargaşalık ve softalık yerine, yine güzellikler ve ahenk içinde yaşasaydık.
 (Dört şarkıcı Duperret'in üzerine çullanırlar ve ağzını tutarlar.)

Roux

(Yerinden fırlar) Bakın dinleyin burada neler oluyor.... Haydi artık birleşin, düşmanlarınızı devirin, onları zarar vermez hale getirin. Çünkü, eğer kazanırlarsa hiçbirimizi sağ komazlar. Ve böylece, bütün elde ettiklerimiz hiçe gider.

(Hayranlık sesleri, ışıkları, konuşma korosunda tepinmeler.) Yuh... Marat, defolsun... Alaşağı edin şunu... Kahrolsun...

Haykırışmalar

Marat, Marat, Marat, Marat, Marat.... Marat'ya defne çelengi, Marat'ya zafer alayı.... Yaşasın sokaklar, yaşasın fener alayı.... Yaşasın pas-

tacı dükkânları... Yaşasın hürriyet.... Kahrolsun deli gömleği.... Kahrolsun sürgülenmiş kapılar.... Kahrolsun parmaklıklar...

(*Kaynaşma ve haykırışma. Hastalar öne hücum ederler. Marat'ın bar-yosunu sağdaki ara duvarının üzerine koyarlar.*)

Koro

Yaşa Marat, bizim ümidimiz sensin, biz yalnız sana inanıyoruz.

Kokol ve Polpoch

(*Dans ederek.*) Zenginliği tanrılarıyla birlikte devir, hasılatını, hepimiz olan bir çanağa koy.

Cucurucu ve Rossignol

(*Dans ederek.*) Karaca kızartmasının, kaymaklı tatlının lezzeti nasıldır, biz de bir kere tatmak istiyoruz.

Koro

Marat.. Marat.. Marat.. Marat.. Marat..

Sade

(*Dipte konuşma korosunun sesi hafiflerken öne gelir.*)

Her şeyi sırtına yükleyeceğiniz birini bulacaksınız ve ona, kana susanmış canavar adını vereceksiniz. Bu kişi, tarihe, Marat adıyla geçecek.

(*Borular çalınır. Orkestra da çalmaya başlar.*)

27. BANYOSUNDA OTURAN ZAVALLI MARAT.

(Marat, banyonun içine yığılır. Bitkin bir halde başını önündeki tab-taya dayar. Seyircilerin sıraları arkaya itilir, hastaları, hemşireler ve gardiyanlar arkaya sürerler. Önde, oyun yerinde, dört şarkıcı ağır ağır bir karmanyol dansı yaparlar.)

Kokol ve Polpoch

Banyosunda oturan zavallı Marat.... Zamandan artık çok kısa bir müddetin kaldı... Çılgın bir sür'atla sonuna yaklaşıyorsun; Corday'ın şu anda uyuya kalmış olmasına bakma...

Cucurucu ve Rossignol

Onu, hep böyle uyuyacak diye düşünün, çünkü rüyasında gövdyeleri ve kontları görüyor. Marat, belki de hâlâ, iyi olman ihtimali var. O zaman hiç kimse sana o ölümcül yarayı açamaz...

Kokol ve Polpoch

Zavallı Marat, uyanık ol. Kulaklarını bile, çünkü biz, sensiz, yok olduk demektir.

Cucurucu ve Rossignol

Zavallı Marat, uyanık ol, bu akşama, bu geceye karşı uyanık ol. (Üç defa davula şiddetle vurulur. Arkaya sessizlik avdet etmiştir. Hastalar, elleri başları üzerinde kavuşmuş olarak, sıraya konulmuşlardır. Hemşireler, onun önünde dururlar, ellerini kavuştururlar ve dua ederler. Duamn duyulması lâzımdır. (Fısıltı halinde) Dört şarkıcı biraz daha dans ederler, sonra oyun yerinden çekilirler.)

Marat

(Ürkek bir sesle) Bu nasıl gürültülü bir vuruş böyle.... (Tekrar mütehakkim) Simonne, Bas, nerede kaldı?...

Sade

Marat, bu isten vaz geç. Karalamalarla hiçbir şeye erişilemez, diyen, sen değil miydin? Ben de eserimi yaymaktan vazgeçtim.

Otuz metre uzunluğunda bir kâğıt rulo üzerine incecik yazılarla sık olarak yazmışım, hapishanedeyken. Bastille basıldığı zaman kayboldu. Bütün yazılmış olanlar, bütün düşünülmüş ve planlanmış olanlar yok olmaya mahkûmdur.

(Marat, yüzünü tahtaya kapar ve elleriyle kulaklarını tutar.)

Marat, bana bak, Marat bu banyo içinde, bu çile Yerinde nasıl yaşıydın?

(Hastalar, hemşirelerin emriyle vaziyetlerini değiştirirler, ellerini başları üzerinde kavuştururlar.)

Marat

(Doğrulur.) Çalışmaktan başka hiçbir şey için vaktim yoktu. Gündüz ve gece bana yetmiyordu. Yolsuz bir şey araştırdığım zaman arkasından daha bir sürü yolsuzluklar keşfediyorum ve durmadan daha derinlere daha büyük kargaşalıklar içine dalıyordum.

(Bir hasta sıradan düşer. Bir gardiyan onu kucağına alıp götürür.)

Yazdığım zaman daima zihnimden yazıyorum; gözümün önüne bunu sadece bir hazırlık olarak getiriyordum. Yazdığım zaman daima buhran içinde, sayıklar gibi yazıyorum... Ve olayların hayhuyunu daha yazarken duyuyordum... Esaret zinciri, hakkındaki eserimi yazarken, üç ay boyunca yirmi dört saatte yirmibir saat, tekelerin, tavşanların barındığı dağlarda unsurları araştırarak, maddeyi keşfe çalışarak, onları ayıklayarak, kaynatarak, genişletmek, durmadan genişletmek istiyordum, tâ onların bataklıklarında batana kadar. Sonra iki hafta bir stupor'da oturdum... gönderdiğim manüskri ortadan kaldırılınca kadar. Bunun sebebi, makalelerimi yakalamaya, iftira atmaya, onları zararlı hale getirmeye hazır olmalarıydı. Hazırladığım her tabaka kâğıdın arkasından koşmam gerekiyordu. Toplarla geliyorlardı, bin jandarma evimin etrafını sarmıştı. Bugün hâlâ, kapım vurulacak diye bekliyorum. Bugün hâlâ süngünün göğsüme saplanması bekliyorum...

Sade

Bu söylediklerin, haykırıışların neye yarar, Marat? Çok geç artık, Marat. Bu hitabeni unut; hep yalanla dolu. Bu ihtilâl'le hâlâ ne yapmak istiyorsun?... Bu ihtilâl onları nereye götürecekt?... Şu insan yıkıntısı ihtilâlcilere bir baksana.

(Yere oturmuş bekleyen dört şarkıcıyı gösterir)

Yakalarına iliştirdikleri kokartlarla, onlara neyi emredeceksin... onları nereye yönelteceksin... Onlara neyi emredeceksin.. Bir defa, ka-

nunların elinde bir baskı aleti olan otoritelerden bahsetmiştin. Yoksa birinin seni ve eserlerini ele almasını, seni şu veya bu iş için sıkıştırmasını, sana yeni yeni emirler vermesini, onları uykunda bile tekrar edinceye kadar bu emirleri verip durmasını mı istiyordun?....

(Hastalar, dipte halka halinde toplanırlar, hemşireler dua ederler. Dört şarkıcı ayağa kalkar ve öne gelirler.)

Marat

(Tekrar başını önündeki tahtaya dayar.)

Neden herşey böyle belirsizleşiyor? Halbiki bütün söylediklerim iyice düşünülmüş ve gerçektir. Bütün deliller uyuyordu. Birbirini tutuyordu. Neden şimdi tereddüt ediyorum? Neden her şey kulağıma bozuk geliyor?....

Dört şarkıcı

Zavallı Marat, etrafı kuşatılmış evinde oturuyorsun. Sen bizden bir yüzyıl ilerdesin. Dışardan balta sesi geldiği zaman, sözlerin şekilsizleşiyor, kan halinde pıhtılaşıyor. Gerçek dediğin şeyde, bütün kazancın bu işte...

(Müzik susar. Dört şarkıcı sahnenin ortasına tekrar dansa başlarlar. Hastalar sıralarına yerleştirilirler. Hemşireler, Corday'i uyandırmaya çalışırlar. Üç şiddetli vuruş.)

28 ÜÇÜNCÜ ZİYARET İÇİN HAZIRLIK.

Haberci

Corday, uyan.

(Sessizlik.)

(Corday adı arkada fısıldanmaya başlar. Fısıltı gittikçe yükselir, yayılır, bütün sahneyi kaplar. Hemşireler, Corday'ı sarsarlar, Duperret ona ismiyle seslenir, Simonne dimdik, banyonun yanında durur ve Corday'in bulunduğu tarafa bakar.)

Koro

Corday, uyan, uyan, uyan Corday, Corday, uyan.

Haberci

(Değneğiyle orkestraya işaret eder, orkestra, Corday thema'sını çalmaya başlar.)

Charlotte Corday artık zaman geldi... Uyumaya vaktin yok... Kalk artık, Charlotte Corday, hançerini kınından çıkar.

(Sessizlik.)

(Hemşireler, Corday'ı kaldırırlar. Corday'in başı önüne düşmüştür, dizleri bükülüdür. Hemşireler onu tutarlar ve yavaş yavaş öne getirirler. Bacakları yerde sürünür. Duperret, arkasından gider ve elleriyle kalçalarını tutar.)

Charlotte Corday, biraz sonra sonsuz bir uykuya dalacağını sen de pek âlâ biliyorsun...

(Corday oyun yerine getirilir. Hemşireler iki yanından onu sıkıca tutarlar. Duperret arkasında durur ve onu sırtından tutar. Müzik susar.)

Corday

(Gözleri hâlâ kapalıdır, yavaş ve korkuyla konuşur.)

Artık biliyorum.. O anın nasıl olduğunu biliyorum. Başın, vücuttan ayrıldığı anın. O anda eller arkaya bağlanmıştır, ayaklar da iple birbirine bağlanmıştır. Başın tahtanın üzerinde beklediği o an.... Yukarı savrulan baltanın sesi, keskin köşelerinde hâlâ kan damlayan baltanın sesi... O an madeni boyunduruk içinde gerilmiş olan baş, gözlerini kanın sızdığı küfeye dikmiştir. Sonra o vuruş... Başımızı vücutumuzdan ayıran o vuruş...

(Sessizlik.)

Eğer cellât başı yuları kaldırmışsa... Hâlâ yaşıyor demektir... Göz hâlâ görüyor demektir... Dil hâlâ kımlıdıyor demektir... ve.. ve.. o titreyişler arasında, kollar ve bacaklar hâlâ oynuyor, demektir

Duperret

(Corday'in önüne gelir, elleri hâlâ Corday'in kalçaları üzerindedir. Lavta konuşmasına eşlik eder.)

Neler anlatıyorsun öyle, Charlote... Bunlar ne biçim hayaller.... Uyan, Corday, aç gözlerini. Şu güzel ağaçları seyret, akşam ışığının pembeliğini seyret. Fena şeyler düşünme öyle. Ciğerlerini, güzel göğsünü, sıcak yaz havasıyla doldur...

(Sessizlik.)

(Elini kaldırır ve göğsünü okşarken eşarbının altında hançeri hissederek.)

Nedir bu göğsünde taşıdığın... Hançer... At onn çabuk üzerinden

(Müzik susar.)

Corday

(Duperret'in elini iter.) Kendimizi korumamız için, silâh taşımamız gerekiyor, şimdi.

Duperret

(Ne demek istediğini anlat.) Sana kimse dokunamaz, Charlotte, at hançeri üzerinden... Hemen Cean'e dön Charlotte... Hemen yerine dön..' Burada durma...

Corday

(Doğruluk ve hemşirelerin ellerini iter.) Cean'deki odamda, açık camın önündeki masamın üzerinde, Judith'in bir kitabı duruyor, Judith geri dönmemeye azımlıdır... Bütün güzelliklere, veda... Zalimin karargahına giriyor ve bir tek vuruşla onu ortadan kaldırıyor.

Duperret

Charlotte, neler tasarlıyorsun...

Corday

(Tekrar başı öne düşer.) Bak, bak, şu şehre bak... Hapishaneleri, arkadaşlarımızla dolu... Şimdi rüyamda onlarla beraberdim... Birbirine sokulmuşlar, çatı pencerelerinden giyotinden konuşan posta karakollarını dinliyorlarmış. Şimdi de fırına atılarak cezalandırmak konuşuluyormuş. Bunlar listeye göre çağırılacaklarmış. Bu listelerin uzunluğu bizleri yakalayanların keyfine bağlıymış. Ben de onların arasındaymışım. İsimlerimizin okunmasını bekliyormuşuz....

Duperret

Charlotte, gel bu akşam beraber Caen'e dönelim.

Corday

(Onu duymamış gibi.) Bu nasıl bir şehir? Bunlar ne biçim yollar?... Bunları kim böyle yaptı, bundan kim istifade ediyor? Her köşede bir satıcı görüyorum... Küçük keskin baltalarla, küçük giyotinler satıyorlar.. İçi kırmızı bir suyla dolu bebekler satıyorlar. Hüküm verilince o kırmızı sular, bebeklerin boyunlarından fışkırıyor. Bu oyuncaklarla istaca oynamasını bilen çocuklardır?... Ya... Hükümü kim veriyor?... Hükümü kim veriyor?...
yor?...

(Hastalar bir grup halinde dipte, ortaya gelirler. Corday güya kapıya vurmak için elini kaldırır.)

29 CORDAY'IN ÜÇÜNCÜ VE SON ZİYARETİ

(Haberci üç defa değneğiyle yere vurur. Corday bu vuruşları elleriyle idare eder. Marat ürker ve Corday'ın bulunduğu tarafa bakar. Simonne onu korumak için banyonun önünde durur.)

Duperret

'Bu kapının önünde işin ne? Burada kimin oturduğunu biliyor musun?

Corday

O... Ben de onun için buraya geldim.

Duperret

Ondan ne istiyorsun? Geri dön Charlotte.

(Charlotte'nin önünde diz çöker.)

Charlotte

Buraya bir vazife ile geldim. Onu tamamlayacağım. Git, *(Duperret'i ayağıyla iter.)* Beni yalnız bırak.

(Duperret, Corday'ın bacaklarına sarılır. Corday birkaç kere kendini geri çeker. Duperret diz üstü geri çekilir.)

Haberci

(Deyneğiyle Corday'i gösterir. Bu salonda, üçüncü defa olarak oyunumuzda Corday rolünü yapanı görüyorsunuz. Marat'ın kapısı önünde şansını deniyor. Ayakları dibinde de Duperret'i görüyorsunuz.)

(Duperret'i gösterir.) Ayrılık acısıyla tortop olmuş, Corday'ın ayakları dibinden ayrılmıyor, Corday'se, işte görüyorsunuz, onun acısını dindirmek istemiyor, attığı adımdan geri dönmüyor. *(İşaret parmağını kaldırır.)* Çünkü biz hepimiz ne kadar başka türlü görmek istesek de, bir kere olmuş olan değişmez. *(Corday'ı gösterir.)* Elden ne gelir; Onu artık unuttu. *(Duperret'i gösterir.)*

(Duperret diz üstü geriler.)

(Şimdi şunu, şu banyoda oturanı kandırmak istiyor...)

Marat

Hayır, benim hakkım var. Hakkı olan benim. Ve bunu tekrar edeceğim. Simonne Bas nerede kaldı?... Hitabem için acele etmem lazım..

(*Simonne yana çekilir, orada durur ve büyülenmiş gibi Corday'e bakar.*)

Sade

(*Banyoya yaklaşır.*) Marat, şu güzel kız, karşısında duran şu saf genç kız, sana gelmiş, seni kucaklamış, seni öpmek istiyor. Sen hâlâ hitabeni düşünüyorsun... Bu güzel kızın karşısında senin o konuşmaların, hicivlerin nedir ki... Sen karşında durana ve sana yalvarana bak... (*Corday, Marat'ın karşısında dimdik durmuştur ve gülümser. Saçlarını yana iter ve elini göğsüne, hançerin saklı olduğu eşarbin üzerine kor*)

Bak nasıl gülümsüyor, dişleri nasıl parlıyor.. Saçlarını nasıl yana atıyor... Marat, o senin yanındayken, artık sen her şeyden vazgeç.. Marat, gözün ondan başka bir şey görmesin. Bak, ince bir tül altında çıplak ve güzel göğsü nasıl heyecan veriyor... Belki de bu aşk oyununu tahrik için üzerinde bir bıçak bile taşıyor.

(*Corday bir adım daha banyoda yaklaşır. Kendini gösterir, yavaşça sağa, sola sallanır. Simonne taş kesilmiş gibi durur, elindeki bezi buruşturur.*)

Marat

Simonne kapıya kim vuruyor?

Sade

iBr kızçağız, ıssız bir kır manastırından gelen bir kızçağız. Düşün Marat, bu kızçağızlar, sırtlarında kaba bir gömlekle sert kerevetler üzerinde yatıyorlar ve pencerelerin parmaklıkları arasından onlara, tarlaların sıcak havası geliyor. Düşün Marat, nemlenmiş vücutlariyle, nemlenmiş göğüsleriyle orada yatıyorlar ve dışarda hayat güdenleri tahayyül ediyorlar.

(*Kuvvetli bir akort, dört şarkıcı öne gelir ve resitatif olarak, "çiftleşme pantomiması" nı oynarlar. Rossignol en kuvvetli bir arkadaşının sırtına, ata biner gibi biner ve birlikte türlü hokkabazlıklar yaparlar.*)

Sade

(*Müzik eşliğiyle*) Orada yalnız yaşamaktan bıktı. Yeni devrin cazibesine kapıldı. O da kargaşalığa katılmak istedi.. O da devrin hareketlerine uymak istedi. Çünkü umumi bir çiftleşme olmasaydı bu ihtilâlin hâli ne olurdu...

Koro

(*İlâhi okur gibi.*) Çünkü ümumi bir çiftleşme olmasaydı ihtilâlin hali ne olurdu.

(*Pantomima biter.*)

Sade

Marat seni bekleyen bu vücut çok yakınında duruyor. Marat, hapiste yaşadığım on üç yıl içinde şunu öğrendim: Bu dünya bir cisim dünyasıdır, ve her cisim denilen nesne korkunç bir kuvvetle doludur. Ve insan vücudu etrafımızı saran duvarlar deryası içinde yalnızlık ve huzursuzluk azabı ile kıvrınmaktadır. O yalnızlık içinde, ardı arası kesilmeden, dudakların fısıltısını, ardı arası kesilmeden, yumuşak eller üzerinde, sıcak bir ten üzerinde o teması hissediyordum. Onüç sürme ve kilit ardında, ayaklarıma zincir vurulmuş bir halde, vücudun, içlerine dalmak ve kaynaşmak için yaradılmış olan o oyuklarını düşünüyordum.

(*Bir hasta, öne eğilmiş, ayak parmakları ucuna basarak gelir ve oyun sahasının arkasında, başı omuzları arasına çekilmiş, merakla kulak kabartır, onun arkası sıra başka hastalar da gelirler.*)

Ardı arası kesilmeden sadece bunu hayal ediyordum... Marat, bu kudurmuşcasına bir kıskançlık rüyasıydı. Bu güçlü bir düşünce idi. Marat, İnsanın iç âleminin hapisleri, taştan örülmüş en derin mahzenlerden daha müthiştir, ve onların kapılarını açmadıkça bütün ihtilâller, sadece bir hapishane isyanı olarak kalmaya ve rüşvet yedirerek yine mahpuslar tarafından örtbas edilmeğe mahkûmdurlar.

Koro

(*Müzik eşliğiyle tekrar eder.*)

Eğer çiftleşme olmasaydı bu ihtilâl neye yarayacaktı?

(*Müzik susar.*)

Corday

(*Simonne'ye lavta eşliğiyle.*) Marat'ya mektubumu verdin mi? Bırak içeri gireyim, hayatı tehlikede Marat'nın. Ona Caen'in durumu hakkında bilgi vermeliyim. Onu yok etmek için orada toplanıyorlar.

Marat

Kapıda kim var?

Simonne

(*Marat'ı korumak için banyonun önünde durur*) Caen'den gelen kız.

Marat

Bırak yanıma gelsin.

(*Simonne, öfkeyle başını sallayarak yana çekilir. Banyonun arkasındaki ara duvarının üstüne çömelir ve elleriyle yüzünü kapar. Corday banyoya eğilir, hareketleri hep sallanır gibidir, gülümser, eli hep göğsündeki eşarbın üzerindedir. Sade oyun yerinden ayrılır, kendi yerine döner, orada ayakta durur ve gergin bir ifade ile olayı seyreder.*)

Corday

(*Yavaş sesle.*) Marat, sana kahramanlarımdan isimlerini söyleyeceğim. Ama onları ele vermiş sayılmam çünkü bir ölüyle konuşuyorum.

Marat

(*Doğrudur.*) Daha açık konuş. Söylediklerini anlayamıyorum. Yakına gel.

(*Corday keskin bir gülümseme ile banyoya yaklaşır. Marat'ya arkası dönüktür ve ağır ağır sallanır, elini göğsündeki eşarbın altına sokar.*)

Corday

(*Monoton bir şarkı tonunda.*) Sana isimleri söylüyorum Marat... Caen'de toplanmış olanların isimlerini. Barbaroux'nun adını, sonra Buzot'nun, Petion'un, Louvet'nin, Brissot'nun, Verjniaud'nun, Guadet'nin ve Gensonné'nin...

(*İsimleri sayarken yüzü gitgide, nefretle hazzın karıştığı vahşi bir ifade alır.*)

Marat

Kımsin sen.. Daha yakın gel. (*Marat iyice doğrulur, omuzlarındaki örtü düşer. Corday Marat'ya daha fazla yaklaşır. Sol eli sanki onu okşayacakmış gibi bir poz alır. Sağ eliyle eşarbının altından hançeri tutar.*)

Corday

Geliyorum Marat fakat sen beni göremezsin, Marat. Çünkü öldün.

Marat

(Yarı çıplak ayağa kalkar, haykırır.) Baş, sana söyleyeceklerimi yaz; 1793 senesinin 13 temmuz cumartesi günü... Fransız ulusuna
(Corday tam karşısında önünde durur. Sol elini, onun göğsünde, boynunda, omuzlarında gezdirir. Marat, banyonun arka dayanağına dayanmıştır, sağ elinde yazı kalemini tutar. Corday göğsünden hançeri çıkarır, iki eliyle tutar ve kolunu uzatarak vurmaya hazırlanır. Haberci keskin bir ıslık çalar. Hastalar, hastabakıcılar, gardiyanlar kımıldamadan oldukları yerde dururlar. Corday yere yığılır. Marat rahat bir pozda eğilmiş olarak durur.

Haberci

Şimdi. bu oyuna bir "ara" eklemek, Mösyö De Sad'ın san'atçı kalemine düşer. Çünkü Marat, şu son anında, kendisi yok olduktan sonra, neler olup biteceğini bizim ağzımızdan duymalı ve bütün burada bulunanlar da bunu bilmeli.

(Seyircileri gösterir. Orkestra çok çabuk bir marş çalmağa başlar, Dört şarkıcı oyun yerine gelirler, şarkı söylerler ve melodinin nağmeleriyle, gülünç, tempolu hareketler yaparlar.)

Dört şarkıcı

Şimdi Vendée'de bizimkilerle kral taraftarları arasında mertçe, kanlı bir savaşıma almış yürümüş, ama biz onları temizledik. Şimdi de dalgalanan bayraklarımızla, şarkı söyleyerek ve ateş ederek ceza seferine çıktık. Marat alayı denilen alayı şereflendirmek ve böylece ülkeyi temizlemek için. Marat, bize vazettiğin her şey şimdi büyük bir kuvvet karşısında halledilecek. Düşmanlar vurulmuş, kumlar üzerinde yatıyorlar ya da kendi kendilerine kıyıyorlar. Biz de toplarla, atlarla geliyoruz ve ihtilâl aleyhinde olanların yüksek makamını yıkıyoruz, işte.. örnek olarak kurduğumuz ve bir hamlede üçbin kişiyi idam ettiğimiz Lyon'dan geliyoruz. Nante'dan geliyoruz. Orada kütleleri boğmakla işe başlayacağız, isyancıların yaşadığı her evi yıkacağız, hiç birini bundan koruyacağız. Sonra dalgalanan bayraklarla, bizi ele veren Toulon şehrine gireceğiz. Orada biri var, onun izini bulmamız gerek, çünkü o bizi büyük zaferlere ulaştırabilir. Görüyorsun ya Ma-

rat, ön safta gidiyoruz. Şimdi aramızdan bazı kimseleri de yakalamaya başladık. Senin her zaman dediğin gibi, evvelâ zayıflar ve işe yaramazlar ortadan kalkmalı. Biz de işte, ihtilâle ihanet edenleri yakalamak için arabalarla, baltalarla buraya geldik. Danton'u elleri bağlı karşında görmenle, kellesinin küfede kaybolması bir oluyor. Robespierre şimdi Jakobinlere yol gösteriyor; sahtekârlara ve dolandırıcılara karşı. Biz onlardan da bir çoğunu yok ettik, hâlâ saltanatlarından vazgeçmek istemiyorlardı. Altınlarla, demirlerle geliyorlar ve neş'eyle restorasyondan söz ediyorlardı. Marat, görüyorsun nasıl bozguna uğruyorlar, Robespierre bile buna dayanamıyor.

Bu sefer Jacques Roux da mahvoldu, bu çevrede sözlü tabu olan, Jacques Rux. Marat, içini ferahlatmak için sana, şimdi başımıza kimin geçtiğini söyleyebiliriz... Şimdi başımızda Bonapart var. O da senin gibi Sardinyadan ve Korsikadan geliyor ve bize ebedî barış vaad ediyor, bize silâh fabrikalarında iş veriyor ve ihtilâlin şerefine, Kayzer Neapoléon, oluyor.

(Uzun akorlar.)

Sana şunu da söyleyeyim ki bu bir dramdır. Biz bu dramı guruldayan midelerimizle seyrediyoruz, hayretten ağzımız açık kalıyor ve papaslar bizi takdis ediyorlar.

30 ÖLDÜRME.

(Haberci, değneğiyle bir işaret verir.)

Haberci

Ölüm.

(Corday, birdenbire tamamiyle uyanır, enerjiyle kolunu uzatır ve kuvvetle hançeri Marat'nın göğsüne saplar. Marat'nın göğsünden kan fışkırır.

Sade, içten gelen sessiz bir kahkahayla sarsılarak iki büklüm olmuş ve zaferi kazanmış olarak durur.

Hepsi birden bir kahramanlık tablosu pozunda banyonun etrafını sararlar. Kompozisyonun görünüşü şöyledir:

Marat. David'in klasik tablosunda olduğu gibi, banyonun sağ tarafından, sağ koluyla sallanır. Sağ elinde yazı kalemi, sol elinde kâğıtları vardır. Corday, saplanmış hançeri hâlâ tutmaktadır. Dört şarkıcı onu arkasından tutarlar ve kollarını o kadar arkaya çekerler ki göğsündeki eşarp yırtılır, göğsü açılır. Simonne, korku içindeymiş gibi, banyoya

eğilmiş. Duperret, sağdaki kürsünün yanında diz çökmüştür. Roux, banyonun arkasındaki bir sıranın üzerinde dimdik durur.

31 EPILOG. (SON).

(Orkestra, boğuk ve ihtişamlı bir hava çalar.

Hemşireler gelirler ve baygın bir halde yatan Corday ile meşgul olurlar. Eşarbını düzeltirler ve onu Sade'nin yanına götürürler. Corday, Sade'ye hançeri uzatır.

Hemşireler, banyonun önüne, beyaz, büyük bir perde çekerler.)

(Perdenin arkasında, Marat banyodan uzaklaşır.)

(Haberci öne gelir ve değneğini kaldırır.)

(Müzik susar.)

Haberci

Parlak bir devrin sayın halkı! Geçmişe bu bakuştan sonra biz yine yaşadığımız zamana dönelim. Zamanımız bize tam bir huzur içinde yaşamama imkânı vermiyorsa da, hiç olmazsa emniyet içinde yaşamamızı sağlıyor. Bu kapıdan çıkmadan önce, müsaade ediniz de bu sözlü ve şarkılı oyunla, size neyi anlatmak istediğimizi kısaca özetleyelim. Bu maksadla da, gözünüzün önünde öldürüleni, bir kere daha bu âleme çağıralım.

(Perde iner, Marat öne gelir.)

Marat

Ben yalnız bir hayata, tek bir hayata inanıyorum. Onun için şimdi her söz ağzımdan başka türlü çıkıyor. Yalnız bir defa, tek bir defa, burada, aranızda kendi kendimin efendisi olarak bulunuyorum ve bu durumdan faydalanarak söz hakkımı kullanacağım. Bana görünen, tek bir dünyaydı ve bu dünya parayla idare ediliyordu. Ona sahip olanlar azdı, sahip olmayanlarsa sayısız. Bana görünen dünyada kanunların baskı ile bozulması emniyet içinde oturan ve bize farkın şart olduğunu, mücadelenin ve menfaatin devam etmesi lâzım geldiğini anlatan göbeklilerin de parayla devrilmesi mümkündü. Bana, bütün bunlar açıklandı. Şimdi ceset olarak değerim pek az. Ama ne öğrendiğimi size açıklamam lâzım ki, benden sonra gelenler, benim başladığımı devam ettirebilsinler; ta ki, bir gün, her kişi müsterek menfaatler için aynı ölçüde bir bekçi olsun.

Corday

Ben de bu değişikleri öyle görüyordum; çünkü her ikimiz de, büyük Rousseau'nun bir zamanlar düşündüğü değişikliği görüyorduk. Fikirlerimizin uyuşmadığının sebebi, ideallerimizde anlayamadığımız için değil, düşüncelerimizin başka başka olmasıydı. Her ikimiz de hürriyete ulaşmak istiyorduk. Ama senin için ona ulaşmak, cesetlerle dolu bir dağı aşmak demekti. Birlikten konuştuğumuz zaman sanki aynı dille konuşuyorduk; sonra sen, birlik hakkında ne düşündüğünü meydana koydun; onun için ben de artık senin kardeşliğinden vaz geçtim ve seni yok edeceğim, bu benim için bir vazifedir; binlercesini esirlik zincirinden kurtarmak, hürriyete kavuşturmak için, birini öldüreceğim. *(Müzik susar. Corday, başı önüne düşmüş durur. Hemşireler onu alıp götürürler.)*

Roux

Eğer ölümle gözden kaybolmasaydım, sizi şuradakinden korumam gerekecekti. *(Corday'ı gösterir.)* Çünkü daima yüksek ideallerden, saf-
lıktan, maddi olmayan gayelerden söz ettiğini duyduğumuz bu kişi, istismarcıyla, perde arkasında oynamaktadır. Şurada duran paralı olan-
lardan daha da tehlikelidir çünkü mahiyetini gizliyor. Ötekilerde açık-
ça düşmanı görüyoruz, bunun maksadını hiçbir zaman anlayamıyoruz. *(Coulmier'nin emriyle hemşireler ve hastahakıcılar Roux'nun üzerine yürürler, Roux'yu yakalayıp götürürler.)* Birbirleriyle karşılaştı-
rmak ve bitmez tükenmez şüpheleri aydınlatmak... Fakat nasıl evirip çe-
virsem, oyunumuzda hiçbir sonuca varamadığımı sanıyorum. Ben, ken-
dim de otoritenin bir sözcüsüydim, ama, Marat'yla konuşurken hemen
anladım ki onun otorite görüşüyle benimki ayrı ayrı şeylermiş, ve ben,
onun yolunu inkâr ediyorum. Bir taraftan da, dünyayı değiştirmek ve
düzeltmek için baltalarla ve bıçaklarla baskı yapmayı, bir taraftan da
ferdi sistemi, kendine has düşüncelere kendini kaptırmayı inkâr edi-
yorum. İşte şimdi bulunduğum bu durumda beni hâlâ açık bir soru
karşısında görüyorsunuz.

Coulmier

Ama şimdi büsbütün başka bir devirde yaşıyoruz. Bize baskı yapan
yok, zulmeden yok. Kendimizi kalkındırma yolundayız, artık. Ekmeği-
miz de var, kömürümüz de. Bir savaşımız da var. Önümüzde sadece
zafer ışığı parlıyor...

*(Orkestra kapanış marşını çalar. Hastalar, sahnede yürümeğe başlar-
lar.)*

Dört şarkıcı

Çoğunluğun az şeyi var, çok az kimsenin de çok şeyi. Böylece hepimiz müşterek gayeye yaklaşıyoruz. Onun için, ne olursa olsun her şeyi açıklamalıyız, açıklamamız gereken şeyleri de yavaşça söylemeliyiz.

Koro

(Gittikçe yükselen müziğe uygun adımlarla oyun sahasında yürüyerek.)
Bizler, burada bulunanla da artık zincire vurulmuş değiliz. Ülkemizin şerefi her zaman için kurtulmuştur. Politika için kavga etmeye artık lüzum yok, çünkü hepimizi idare eden biri var, yoksullara, biz hastalara yardım eden biri var ve biz hepimiz ona teşekkür etmeliyiz. O, ihtilâli zaferle sona erdiren, biricik İmparator, Napoléon'dur.
(Müzik yükselir. Alay hareket eder ve öne doğru yürür. Hemşireler ve hastabakıcılar yan taraflara çekilirler. Alay birkaç defa, dört adım ileri, üç adım geri yürür. Müzik ve marş temposu gitgide kuvvetlenir. Coulmier, huzursuzluk içinde yana çekilir ve kollariyle işaretler yapar.)

Hep bir ağızdan

Bizim yenilmez ordumuz, denizleri, çölleri, karlı dağları aşıyor, milletlere rahmet ve bereket sağlamak için kuvvet ve kudretimizi her tarafa ulaştırıyor.
(Gürleyen marş temposuyla alay, birkaç adım ileri birkaç adım geri daha öne gelir.)

Coulmier

(Gürültü arasında hakırarak.) Yaşasın İmparator, yaşasın millet, yaşasın Şifa yurdumuz, Charenton.

Hepsi birden

(Ritmik bir yürüyüşle, hep bir ağızdan.)

Charenton, Charenton....

Napoléon, Napoléon...

Millet, Millet....

İhtilâl, İhtilâl...

Birleşme, birleşme...

Roux

(Gürültü arasında haykırdı.) Ne zaman görmeyi öğreneceksiniz..
 (Müzik haykırışma ve tepinme bir kasırga halini alır, Coulmier kürsü üzerine çıkar ve bir alarm çanı çalar.)
 (Hastabakıcılar değnekleriyle hastalara doğru yürürler. Roux öne gelir.)

Roux

(Hastalara ve halka.)
 Ne zaman görmeyi öğreneceksiniz... Ne zaman, nihayet anlayacaksınız....
 (Kendini sırtüstü, yürüyenlerin önüne atar. Onları geriletmek ister, fakat alay tarafından itilir ve öne doğru ilerleyen alayın arkasında kaybolur. Hastalar, marş temposuyla yürümenin çılgınlığı içinde ne yaptıklarını bilmez haldedirler. Bir çoğu sıçrar, kendilerinden geçmiş bir halde dönerler.
 Coulmier, gardiyanlara, şiddet kullanmaları için emir verir. Hastalar, kırbaçlanmaya başlar.
 Haberci, orkestranın karşısında tempoyla büyük sıçramalar yapar.
 Sade, iskemlesi üzerine çıkar ve güler; zaferi kazanmıştır.
 Coulmier, ümitsizlik içinde, perdenin inmesini işaret eder.

PERDE İNER

Reşat Nuri Güntekin :

Hülleci 500

Faruk Nafiz Çamlıbel :

Kahraman 250

Canavar 250

Akın 250

Özyurt 250

Cevat Fehmi Başkurt :

Göç 500

Küçük Şehir 500

Harputta Bir Amerikalı 300

Paydos 500

Sana Rey Veriyorum ... 300

Tablodaki adam 300

Buzlar Çözülmeden ... 500

Necati Cumalı :

Çalı Kuşu (Reşat Nuri'den) 500